

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Oversikt over kommunenes oppgaver på landbruksområdet i 2026

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeadji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

2026

Til kommunen

Statsforvalteren i Troms og Finnmark, ved Landbruksavdelingen, vil med dette orientere kommunene i Troms og Finnmark om ansvaret som kommunen har for forvaltningen av statlige tilskuddsmidler og økonomiske rammer for tilskuddsordningene, på landbruksområdet i 2026.

Vi ønsker også å gi kommunene en samlet oversikt over deres oppgaver på landbruksområdet. Brevet er ment for kommuneledelsen, men er også nyttig for saksbehandlere, og viser bredden i kommunenes ansvar i landbruksforvaltningen.

Statlige styringsdokument fastslår at vern av dyrka og dyrkbar jord er en nasjonal interesse. Matsikkerhet, selvforsyning og beredskap er overordnede mål. Jordvernmålet er satt til maksimalt 2000 dekar omdisponering av dyrka jord per år, og målet skal være nådd innen 2030. Kommunene må bidra til at det nasjonale jordvernmålet nås, og ha en svært restriktiv holdning til å bygge ned matjord.

I en endret tid, både med tanke på klima, den sikkerhetspolitiske situasjonen og den store nedgangen i antall gårdsbruk i våre fylker, er det viktig at også landbruksområdet kobles på kommunens arbeid med beredskap.

Driveplikt bør være et viktig fokusområde for kommunene, og vi anbefaler kommunene å ta aktive grep for å opplyse alle som eier eiendom med jordbruksareal om denne, og å sette i gang arbeid med å få inn flere leiekontrakter.

Statsforvalteren arrangerer årlig flere nettseminar for kommunene. Kommunene vil bli informert om våre tilbud fortløpende. Vi vil følge opp innspill fra kommunene ved valg av tema, og vi tar imot nye innspill i løpet av året.

Vi ser frem til godt samarbeid om vårt felles oppdrag på landbruksområdet i 2026.

Tromsø 12.03.2026

Linn Marstrander
Fungerende landbruksdirektør

Innhold

1. Overordna målsettinger	6
2. Forvaltning av tilskuddsordningene	6
2.1. Forvaltning av statlige tilskuddsmidler	6
2.2. Aktører og ansvarsdeling	7
2.3. Mål, tilskuddsrammer og føringer for den enkelte tilskuddsordning	7
2.4. Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	8
2.4.1. Samarbeid med Mattilsynet	9
2.5. Teigbasert tilskudd mv. for utvalgte arealer i Nord-Norge	10
2.6. Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	10
2.7. Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	10
2.8. Regionale miljøtilskudd i jordbruket	10
2.9. Tilskudd til drenering av jordbruksjord	11
2.10. Tilskudd til tiltak i beiteområder	12
2.11. Tilskudd til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket	12
2.12. Tilskudd i skogbruket	13
2.12.1. Tilskudd til skogkultur, miljøtiltak og andre tiltak	13
2.12.2. Tilskudd til skogsvegbygging og drift med taubane, hest og annet	14
2.12.3. Tilskudd til tettere planting, gjødsling og ungskogpleie som klimatiltak	14
2.12.4. Tilskudd til skogbruksplanlegging	15
2.12.5. Skogfond og rentemidler	15
2.13. Tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon	15
3. Oppfølging og kontroll	16
3.1. Internkontroll hos kommunen som tilskuddsforvalter	16
3.2. Kontroll av informasjon fra søkere og mottakere av tilskudd	16
3.2.1. Risikobasert kontroll	17
3.3. Krav til kontroll med vedtak og utbetaling	17
3.3.1. Krav til kontroll med vedtak - budsjett disponeringsmyndighet	17
3.3.2. Delegering av budsjett disponeringsmyndighet til ansatt i en annen kommune	18
3.3.3. Krav til kontroll ved utbetaling - Attestasjon	18
3.3.4. Arbeidsdeling	18
3.3.5. Krav til dokumentasjon	18
3.4. Tildeling og kontroll med tilganger til fagsystemene	19
3.4.1. Fagsystemet AGROS	19
3.4.2. Fagsystemet ØKS	19
3.5. Rapportering om svakheter og sikkerhetsbrudd	20
4. Eiendomslovgivning	20
5. Andre tilskuddsordninger hvor kommunen har en aktiv rolle	21
5.1. Tilskudd til kommunale veterinærtjenester	21
5.2. Tidligpensjon for jordbrukere	21

5.3. Erstatning etter offentlig pålegg	21
6. Næringsutvikling	22
6.1. Lærings- og omsorgstjenester - Inn på tunet og Ut på vidda	22
6.2. Økologisk landbruk	23
7. Skogbruk	23
7.1. Hogst for salg	23
7.2. Kontroll av foryngelse etter hogst	24
7.3. Resultatkartlegging av skogbruk og miljø	24
7.4. Risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetaling av skogfond	24
7.5. Frøforsyning	25
7.6. Skogsveibygging	25
7.7. Skogbruksplanlegging	25
7.8. Skogskader	26
7.9. Økt bruk av tre	26
7.10. Økt bruk av skogråstoff til bioenergi	26
8. Arealforvaltning og samfunnsutvikling	27
8.1. Jordvern	27
8.1.1. Tilskudd til kommunale jordvernstrategier	27
8.1.2. Alternativvurderinger	27
8.1.3. Arealregnskap	27
8.1.4. Tilbakeføring av areal til LNFR-formål	27
8.1.5. Den ulovfestede læren om fradeling til uendret bruk	28
8.1.6. Jordbruksareal i Troms og Finnmark (Kilde: NIBIO)	28
8.1.7. Nydyrking	28
8.2. KOSTRA	28
8.3. Kommunens klima- og energiplan	29
8.4. Arealgrunnlag for produksjonstilskudd	29
8.5. Landbruks- og beitebruksplaner	29
8.6. Dialog mellom landbruk og reindrift	29
9. Miljø og klima	30
9.1. Vannforskriften	30
9.2. Gjødselbrukforskriften	30
9.3. Eksamen for autorisasjonsbevis: plantevern- og gnagermidler	31
9.4. Klima- og miljøprogrammet	31
10. Samfunnssikkerhet og beredskap	31
Vedlegg 1 – Tildeling av kommunal tilskuddsramme 2026 - Tilskudd til spesielle miljøtiltak (SMIL), tilskudd til drenering i jordbruket og tilskudd til tiltak i beiteområder	
Vedlegg 2 - Retningslinjer for kommunenes forvaltning av midler til spesielle miljøtiltak i jordbruket i 2026	
Vedlegg 3 - Tildeling av kommunal tilskuddsramme 2026 - Utvalgte kulturlandskap i jordbruket 2026	
Vedlegg 4 - Tildeling av kommunal tilskuddsramme 2026 – Nærings og miljøtiltak i skogbruket	

1. Overordna målsettinger

Landbruks- og matpolitikken har fire overordnede mål: matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser, jf. Prop. 1 S (2025-2026) fra Landbruks- og matdepartementet.

I skogbruket er det overordna politiske målet en konkurransedyktig skog- og trenæring, med størst mulig verdiskaping av norsk tømmer. Gode avveininger mellom aktivitet og miljøhensyn, mellom natur og klima og mellom bruk og vern står sentralt i skogpolitikken.

Noen relevante Stortingsmeldinger og strategier fra regjeringen:

- Meld. St. 11 (2016-2017) [Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon](#), og [Stortingets behandling av meldingen](#)
- Meld. St. 31 (2014-2015) [Garden som ressurs – marknaden som mål](#)
- Meld. St. 6 (2016-2017) [Verdier i vekst - Konkurransedyktig skog- og trenæring](#)
- Klimaplan for 2021-2030: [Meld. St. 13 \(2020 - 2021\)](#)
- [Meld. St. 8 \(2024-2025\) Dyrevelferd](#)
- Meld. St. 11 (2023-2024) [Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmulighetene i jordbruket](#)
- Meld. St. 9 (2024-2025) [Totalberedskapsmeldingen](#)

2. Forvaltning av tilskuddsordningene

2.1. Forvaltning av statlige tilskuddsmidler

Når kommunen er tillagt ansvar for forvaltning av statlige tilskuddsordninger gjennom lov eller forskrift, utøver kommunen statlig myndighet innenfor nasjonalt fastsatte rammer. Oppgaven er ikke en del av kommunens frie virksomhet, men inngår i statens forvaltningsstruktur.

Med nasjonalt fastsatte rammer menes at tilskuddsordningene skal forvaltes i samsvar med:

- tilskuddsforskriften for den enkelte ordning,
- gjeldende jordbruksavtale, der dette er relevant, og
- de økonomiske rammene og forutsetningene fastsatt av Stortinget.

Forvaltningen skal videre skje i tråd med regelverket for økonomistyring i staten, som består av *Reglement for økonomistyring i staten* og *Bestemmelser om økonomistyring i staten*. Kravene til utforming og forvaltning av tilskudd er nærmere omtalt i økonomiregelverket kapittel 6.

Selv om kommunene ikke er en del av staten, skal de følge økonomiregelverkets krav når de forvalter statlige tilskudd. Oppgaven er delegert til kommunen, men ansvaret for disponeringen av bevilgningene ligger fortsatt hos departementet. Landbruks- og matdepartementet har instruksjonsmyndighet for hvordan den delegerte myndigheten skal utøves, og kan kontrollere at forvaltningen skjer i samsvar med Stortingets forutsetninger.

Forvaltning av statlige tilskudd skal skje på administrativt nivå i kommunen. Oppgavens karakter tilsier faglig og rettslig behandling, og ikke politisk styring.

Kommunestyret har ingen rolle i behandlingen av enkeltsaker som gjelder statlige tilskuddsordninger. Kommunestyrets ansvar er begrenset til overordnet organisering og intern delegasjon.

Kommunen må ha et delegeringsreglement som klart viser hvem som har myndighet til å fatte vedtak og attestere og anvisa utbetalinger. Kommunen ber Statsforvalteren om tilganger i fagsystemene i henhold til delegeringsreglementet.

2.2. Aktører og ansvarsdeling

Forvaltningsoppgavene for tilskuddsordningene på landbruksområdet er fordelt mellom Landbruksdirektoratet, Statsforvalteren og kommunene. Stortinget har gjennom jordlova og skogbrukslova gitt Landbruks- og matdepartementet hjemmel til å fastsette forskrifter for tilskuddsordningene. Departementet har i forskriftene tildelt kommunene oppgaven med å fatte vedtak i tilskuddsaker. Kommunens myndighet til å fatte vedtak i tilskuddsaker følger av forskriftene, og er nærmere presisert og utdypet gjennom rundskriv og føringer gitt av Landbruksdirektoratet.

Kommunene har ansvar for å

- informere og veilede om regelverket og om søknadsprosessen
- saksbehandle søknader og fatte vedtak om tilskudd
- etablere kontroll med saksbehandlingen i tråd med rammer og krav
- forberede eventuelle klager som skal behandles av Statsforvalteren

Kommunene skal benytte Landbruksdirektoratets elektroniske fagsystemer ved tilskuddsforvaltningen, [se veiledningen på Landbruksdirektoratets nettsider](#).

Statsforvalter har ansvar for å

- fordele og informere om rammene for midlene til kommunene
- veilede kommunene om regelverket for tilskuddene og om bruk av saksbehandlingssystemet
- ivareta kontroll med at kommunene utfører sine oppgaver på forsvarlig måte og i henhold til etablert intern kontroll
- være klageinstans for vedtak som kommunene har fattet

Landbruksdirektoratet administrerer tilskuddsordningene. Det betyr at direktoratet har ansvar for å

- utdype og klargjøre de nasjonale rammene for tilskuddsordningene i rundskriv og veiledninger, publisert på direktoratets nettsider
- utvikle og drifte de digitale tjenestene som benyttes ved forvaltningen av tilskuddene
- utbetale tilskuddene til mottakerne
- føre regnskap, og rapportere hvordan bevilgningene er disponert til Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet har ansvar for å

- følge opp Stortingets vedtak og forutsetninger i årlige tildelingsbrev til forvaltningen
- fastsette regelverk for tilskuddsordningene
- rapportere årlig til Stortinget om resultater og måloppnåelse for tilskuddsordningene

2.3. Mål, tilskuddsrammer og føringer for den enkelte tilskuddsordning

I tråd med Stortingets vedtak gis kommunene i Troms og Finnmark med dette rammer og retningslinjer for forvaltning av tilskuddsordninger på Landbruks- og matdepartementets område for 2026, jf. [Prop. 1 S \(2025-2026\)](#) og [Prop. 23 S \(2025-2026\)](#), og Stortingets behandling av disse.

Tilskuddsrammene gjelder følgende ordninger der kommunen har vedtaksmyndighet:

- Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), tilskudd til drenering av jordbruksjord og tilskudd til tiltak i beiteområder- Se vedlegg 1
- Tilskudd til Utvalgte kulturlandskap (UKL) – Se vedlegg 3
- Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) - Se vedlegg 4

For noen tilskudd utbetales disse etter fastsatte satser, dersom vilkårene er oppfylt. For disse ordningene fordeles ingen konkrete budsjettrammer til kommunene:

- Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv
- Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket
- Prøveordningen om teigbasert tilskudd mv. for utvalgte arealer i Nord-Norge
- Tilskudd til tettere skogplanting som klimatiltak
- Regionalt miljøtilskudd i jordbruket

For tilskuddsordningene der Statsforvalteren fordeler tilskuddsrammer til kommunen, har Statsforvalteren også anledning til å omfordele udisponerte midler mellom kommunene i løpet av året. En slik omfordeling vil skje i dialog med de berørte kommunene, og statsforvalteren meddeler endringer i rammene skriftlig til kommunene. Statsforvalteren ber derfor om at kommunene i størst mulig grad fatter vedtak før 15. september. Det vil gi Statsforvalteren mulighet for å omfordele udisponerte midler mellom kommuner, og for å ha grunnlag for budsjettinnspill for 2027.

Dersom Statsforvalteren finner vesentlige avvik ved kontroll av kommunens forvaltning i ordninger der de har tilskuddsrammer, og kommunen ikke retter avviket, må Statsforvalteren vurdere om tilskuddsrammen skal trekkes tilbake. I så tilfelle må kommunen ha etablert en praksis som er i tråd med regelverket og føringene for hvordan tilskuddet skal forvaltes, før ny tilskuddsramme kan gis.

Legg til rette for elektroniske søknader

Landbruksdirektoratet ber kommunene og Statsforvalterne bidra til at flest mulig søker elektronisk. Vi skal ikke lenger synliggjøre muligheten til å sende papirsøknader. Forvaltningen har foreløpig ikke rettslig grunnlag for å avvise en søknad som kommer inn på papir eller e-post fra privatpersoner eller enkeltpersonforetak. Dersom det skulle bli behov for papirskjema, ta kontakt med oss. For tilskudd til avløsning ved sykdom mv. ligger PDF-skjema for nedlastning på nettsiden til Landbruksdirektoratet.

Nedenfor følger informasjon om de enkelte tilskuddsordningene.

2.4. Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket

Formålet med tilskuddet er å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk innenfor de målsettinger Stortinget har satt. Formålet med de enkelte tilskuddsordningene under produksjonstilskudd, er beskrevet i den årlige [budsjettproposisjonen Prop. 1S \(2025-2026\)](#) fra Landbruks- og matdepartementet. Tilskudd kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som driver vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer med de dyreslag eller de vekstgruppene det søkes tilskudd for, slik disse gruppene til enhver tid er definert i jordbruksavtalen.

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd er de største tilskuddsordningene, både i antall søknader og kroner utbetalt. Kommunen må bruke riktig regelverk til riktig søknadsomgang. Landbruksdirektoratet oppdaterer regelverket i forkant av hver søknadsomgang, hvor også fristene for saksbehandling finnes.

Vi vil spesielt understreke at saksbehandler skal:

- Vurdere om foretak oppfyller grunnvilkåret om vanlig jordbruksproduksjon. Dette er spesielt

viktig for foretak som ligger under terskelverdiene for de maskinelle kontrollene av slakte- og melkeleveranser i eStil PT. I tilfeller hvor saksbehandler kommer til at et foretak oppfyller vilkåret, selv om avdråten er under terskelverdiene, bør også dette dokumenteres ved å skrive begrunnelse inn i saksbehandlersystemet.

- Vurdere avkortning dersom søker har ført feil opplysninger i søknaden. Alle vurderinger skal være dokumentert og begrunnet, også om kommunen kommer til at det ikke skal avkortes til tross for feilopplysning.
- Ikke endre opplysninger i søknaden til gunst for søker. Dersom et foretak har glemt å legge inn opplysninger i søknaden innen fristen, er hovedregelen at foretaket må søke om dispensasjon fra søknadsfristen. Søknad om dispensasjon behandles av Statsforvalteren.
 - Unntak: Hvis søker har lagt inn en kommentar i søknaden, som kan brukes som en tilleggsopplysning, så kan søknaden endres med denne opplysningen.
- I tillegg vil vi minne om at det er svært viktig at kommunen sørger for at arealopplysninger i gårdskart og landbruksregister til enhver tid er ajourholdt, da dette er nødvendig for å sikre rett kontrollgrunnlag for areal- og kulturlandskapstilskudd. Se nærmere beskrivelse under punkt 8.4.

Vi har kommet med en presisering om at også innmarksbeite som ikke gjødsles på annen måte enn gjennom beiting, bør inngå i et foretaks gjødslingsplan. Det er ikke krav om å ta jordprøver fra slike skifter.

Hvert andre år gjennomfører Statsforvalteren en temabasert kartlegging innen produksjonstilskudd. Undersøkelsen gjennomføres neste gang i 2027.

Bakgrunnsinformasjon

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltningen av ordningen.

Les mer om ordningen på [Landbruksdirektoratets nettside](#).

Fagsystem

Se [kapittel 3.1 i rundskrivet om forvaltningsansvar og saksbehandling](#) og [brukerveiledning for eStilPT](#) for nærmere informasjon om fagsystemet "eStil PT".

2.4.1. Samarbeid med Mattilsynet

Ifølge samarbeidsavtalen mellom Landbruksdirektoratet og Mattilsynet skal etatene samarbeide og utveksle informasjon. Avtalen innebærer blant annet at Mattilsynet skal sende kopi av vedtak med et forklarende oversendelsesbrev til kommunen, i de tilfeller som framgår av avtalens punkt 3. Saker som oversendes fra Mattilsynet er ofte av alvorlig karakter. I slike tilfeller må det vurderes om vilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i [forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket](#) § 2 er oppfylt. Dersom grunnvilkåret for tilskudd er oppfylt, skal saken som hovedregel ikke avkortes etter § 11 i forskriften. Mattilsynet er vedtaksmyndighet på dyrevelferdsområdet. Mattilsynet kan ikke overprøve vedtak fattet av kommunen, på samme måte som kommunen eller Statsforvalteren ikke kan overprøve et vedtak fattet av Mattilsynet.

Vi forventer at kommunen bidrar til å etablere gode samarbeidsrutiner med Mattilsynet. Dersom kommunen har mistanke om brudd på dyrevelferdslovgivningen, skal Mattilsynet varsles. Varsling skal gjøres via Mattilsynets nettside. Dersom saken er akutt, skal det varsles per telefon. I saker der melding om brudd på dyrevelferdsregelverket har hatt betydning for tilskuddsutbetalingen, skal kopi av vedtak om produksjonstilskudd sendes til Mattilsynet. Dette i henhold til rutinens punkt 6.

Bakgrunnsinformasjon

[Rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd](#)

2.5. Teigbasert tilskudd mv. for utvalgte arealer i Nord-Norge

Formålet med tilskuddene er å forhindre gjengroing av areal og bidra til drift av krevende areal. Tilskudd kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som disponerer og aktivt driver arealer som er definert som tilskuddsberettiget. Regelverket for 2026 er ikke endelig fastsatt, men vil legges ut på høring.

Bakgrunnsinformasjon

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltningen av ordningen.

2.6. Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Formålet med tilskuddet er å bidra til å dekke kostnadene til avløsning ved egen eller barns sykdom, svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertaking, og ved dødsfall. Tilskudd kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som driver vanlig jordbruksproduksjon. Tilskuddet kan også gis til gjenlevende ektefelle, samboer, forelder eller barn etter avdød gårdbruker.

Bakgrunnsinformasjon

Se [Landbruksdirektoratets veileder](#) om forvaltningen av ordningen.

2.7. Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

Tilskudd kan innvilges foretak som oppfyller vilkår for produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Tilskudd kan også innvilges eier av landbrukseiendom dersom det foregår en produksjon på landbrukseiendommen som oppfyller vilkårene for produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

For mer informasjon og fordeling av kommunevise rammer, se vedlegg 1 og 2.

Bakgrunnsinformasjon

[Regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark 2023-2026](#)

[Les mer om SMIL-ordningen på Statsforvalterens nettsider](#)

[Landbruksdirektoratets veiviser om forvaltning av ordningen](#)

2.8. Regionale miljøtilskudd i jordbruket

Formålet med tilskuddet er å bidra til å ivareta jordbrukets kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturmiljøer og -minner, jord og jordhelse, tilgjengelighet i jordbrukslandskapet, samt redusere bruk av plantevernmidler og utslipp til luft og avrenning til vann fra jordbruket.

Tilskuddet kan gis til:

- Foretak som har gjennomført tiltak på arealer de disponerer i søknadsåret. Foretaket må drive vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer, og må være registrert i Enhetsregisteret. Søkere på tilskudd til klimarådgivning må ha fått klimarådgivning etter forrige søknadsfrist.

- Beitelag kan søke tilskudd for drift. Med beitelag menes sammenslutninger som er registrert som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret, og som har til hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite.

Kommunen har en viktig rolle i miljøarbeidet. Nytt nasjonalt miljøprogram gjelder fra 2023 til 2026. Regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark gjelder for perioden 2023-2027. Det nasjonale og regionale miljøprogrammet, sammen med instruks for regionale miljøtilskudd og forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket i Troms og Finnmark, danner rammene for regionale miljøtilskudd.

Fra 2026 er **tilskudd til klimarådgivning** tatt ut av de regionale miljøtilskuddene. Det skal etableres en egen ordning for dette, som skal gjelde for klimaråd mottatt etter søknad om regionale miljøtilskudd for søknadsomgangen 2025. Statsforvalteren skal forvalte denne ordningen. Kommunenes rolle i denne sammenhengen blir å veilede mulige søkere om tilskuddsordningen. Statsforvalteren vil informere kommunene når forskrift og søknadsskjema er klart.

Kommunen har ansvar for å

- Informere og veilede om regelverket og prosessen
- Kontrollere minst 5 % av søknadene
- Behandle søknader og fatte vedtak om tilskudd
- Eventuelt forberede klage til Statsforvalteren.

I midten av juni sender Statsforvalteren e-post og SMS med informasjon til alle landbruksforetak som søkte produksjonstilskudd i 2025, og/eller som søkte på del 1 i mars 2026. Søknadsfristen er **15. oktober** for de regionale miljøtilskuddene, unntatt ordningen «tilskudd til drift av beitelag» som har søknadsfrist **15. november**.

Vi gjør oppmerksom på at regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark skal rulleres og oppstart er vinter/vår 2026. Kommunene vil bli invitert inn i arbeidet med å utarbeide nytt regionalt miljøprogram for perioden 2028 – 2032.

Rammer for 2026

Det fordeles ingen konkrete budsjettrammer til kommunene. Statsforvalteren fastsetter foreløpige satser for det enkelte tiltaket. Kommunen gjør en foreløpig behandling av søknadene.

Statsforvalteren fastsetter endelige satser for det enkelte tiltaket basert på prognoser på forbruk fra søknadsomgangen, for å sikre at tildelingen til embetet ikke overskrides. Kommunen fatter vedtak om utbetaling når endelige satser er fastsatt.

Fagsystem

Om fagsystemet "eStil RMP" - [se rundskrivets kapittel 4](#)

Bakgrunnsinformasjon

[Landbruksdirektoratets veiviser om forvaltning av ordningen](#)

[Regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark 2023-2026 \(RMP\)](#)

[Forskrift om miljøtilskudd i jordbruket i Troms og Finnmark](#)

2.9. Tilskudd til drenering av jordbruksjord

Formålet med tilskuddet er å øke kvaliteten på tidligere grøftet jordbruksjord ved å gi tilskudd til drenering av dårlig drenert jord med potensial for økt jordbruksproduksjon, samt å redusere faren for erosjon og overflateavrenning av næringsstoffer til vassdrag. Tilskudd kan gis til eier av eller foretak

som leier tidligere grøftet jordbruksareal og som drenerer dette arealet. For planerte arealer kan det gis tilskudd til arealer som ikke tidligere er grøftet.

God agronomi, gjennom godt drenerte arealer, er viktig for avlingsnivå og reduserte utslipp av næringsstoffer til vann og klimagasser til luft. Tilskuddsordningen skal bidra til at flere gårdbrukere setter i gang med dreneringstiltak. For å motivere til økt dreneringsaktivitet har kommunen en viktig rolle når det gjelder å formidle informasjon og veiledning om ordningen. For mer informasjon om ordningen og fordeling av kommunevise rammer til drenering; se vedlegg 1.

Bakgrunnsinformasjon

[Informasjon fra Statsforvalteren: Tilskudd til drenering av jordbruksjord](#)
[Landbruksdirektoratets veiviser om tilskudd til drenering av jordbruksjord](#)

2.10. Tilskudd til tiltak i beiteområder

Formålet med tilskuddet er å legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene. Tilskudd kan gis til lag eller foreninger (beitelag, grunneierlag, radiobjellelag) som er registrert i enhetsregisteret, som driver næringsmessig beitedrift og som iverksetter investeringstiltak og/eller planleggings- og tilretteleggingsprosjekter i beiteområder.

Tilsvarende gjelder for foretak som kan gis produksjonstilskudd etter § 2 i [forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket](#), der det grunnet naturgitte eller driftsmessige forhold ikke ligger til rette for samarbeid. Stat, fylke eller kommune kan ikke gis tilskudd med mindre det søkes gjennom lag eller forening, der også en eller flere tilskuddsberettigede eiendommer er med.

Kommunen skal fastsette retningslinjer med prioriteringer for tilskuddsordningen, og søknadsfrist. Utlysning av midlene og søknadsfrist skal kunngjøres på kommunens nettside.

For mer informasjon om ordningen og fordeling av kommunevise rammer, se vedlegg 1.

Beitelagskart

I NIBIOs digitale kart, Kilden, er statistikk fra søknader om miljøtilskudd til drift av beitelag knyttet til beiteområder for godkjente beitelag. Kartet oppdateres hvert år med data for forrige søknadsomgang. Beitelag som ikke søkte om tilskudd i fjor vil ikke være synlig på kartet etter oppdateringen, men alle gamle lag er lagret i systemet. Beiteområdene blir synlig i Kilden etter oppdatering våren etter at laget søker om miljøtilskudd neste gang. For nye lag skal kommunen sende kart over beiteområdet til Statsforvalteren når laget er godkjent. For lag som er godkjent tidligere, og som har endret beiteområdet sitt, kan oppdatert kart sendes til sftfpost@statsforvalteren.no før 10. mars 2026, for oppdatering i år.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder](#)
[Landbruksdirektoratets veiviser om forvaltningen av ordningen.](#)

Kommunens egne retningslinjer for ordningen

2.11. Tilskudd til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Formålet med tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) er å bidra til å sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift.

I Troms er det 2 [utvalgte kulturlandskap](#): [Skårfvággi/Skardalen](#) i [Kåfjord](#) og [Skallan-Rå](#) i [Kvæfjord](#).

I Finnmark er [Goarahat og Sandvikhalvøya](#) i **Porsanger** og [Sää'msjidd/Skoltebyen/Kolttakylä](#) i Neiden i **Sør-Varanger** de utvalgte kulturlandskapene. Fra 2009 har vi hatt en tverrfaglig satsing der Riksantikvaren, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med fylkene, Sametinget, kommunene og grunneierne, har valgt ut de mest verdifulle kulturlandskapene i jordbruket i Norge. I 2026 er det 51 [utvalgte kulturlandskap i jordbruket](#) som til sammen mottar kr. 31 734 000 til satsningen. Midlene går til bevaring, istandsetting og skjøtsel av svært viktige biologiske og kulturhistoriske verdier, samt tradisjonell skjøtsel og drift av områdene. Forvaltningen av UKL-midlene ble overført til kommunene fra 2020.

Vi forventer at de aktuelle kommunene benytter seg av den tverrfaglige referansegruppas kompetanse gjennom aktiv deltakelse i arbeidet med å planlegge, organisere og følge opp aktuelle tiltak i disse utvalgte områdene. Kommunen er den aktive initiativtakende parten i UKL-arbeidet, referansegruppa bidrar inn med fagkompetanse innen blant annet naturtyper, kulturminner og landbruk, når kommunen har behov. Vi anbefaler kommunene å utarbeide årlige retningslinjer for ordningen.

For mer informasjon om ordningen og fordeling av rammen, se vedlegg 3.

Bakgrunnsinformasjon

Ordningens [forskrift](#)

[Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltningen av ordningene

Tildelingsbrev fra Landbruks- og matdepartementet

Gjeldende forvaltnings- og skjøtselsplaner for områdene

2.12. Tilskudd i skogbruket

Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivarettatt og videreutviklet.

Forvaltningen av NMSK-midlene skal skje innenfor rammene av [NMSK-forskriften](#) og etter kommunens vedtatte retningslinjer for prioritering av søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog mellom Statsforvalteren, kommunene og næringsorganisasjonene i skogbruket lokalt.

Oversikt over tildeling til kommunene for 2026 finnes i vedlegg 4. Udisponerte midler på kommunens ramme per 31.12.2026, inndras av Landbruksdirektoratet.

Etter 15. september 2026 vil Statsforvalteren vurdere status for forbruk av tilskuddsmidler i den enkelte kommune. Ubrukte midler kan bli omfordelt til kommuner med større behov enn tildelt ramme.

Rapportering

Kommunene skal sende inn forbruksrapport for 2026 og melde inn behov for midler i 2027 til Statsforvalteren innen **1. november 2026**. Skjema sendes til kommunene på e-post.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket](#)

[Ordninger for skogbruk - Landbruksdirektoratet](#)

2.12.1. Tilskudd til skogkultur, miljøtiltak og andre tiltak

Etter §§ 4, 6 og 8 i NMSK-forskriften kan kommunene innvilge tilskudd til skogkultur, andre tiltak og miljøtiltak. For 2026 er Troms og Finnmark tildelt 3,0 mill. kr. Ved vår fordeling av midlene til

kommunene er planting og ungskogpleie prioritert. Midlene til miljøtiltak belastes en nasjonal ramme og er derfor ikke fordelt til fylkesnivået.

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltning av tilskudd til skogkulturtiltak

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltning av tilskudd til miljøtiltak i skog

2.12.2. Tilskudd til skogsvegbygging og drift med taubane, hest og annet

For 2026 er det bevilget 3 mill. kr til skogsvegbygging og drift i Troms og Finnmark. Det er varslet fra Landbruksdirektoratet at det sannsynligvis blir fordelt mer midler til veg og drift i løpet av året.

Statsforvalteren forventer at kommunen legger til rette for skogsvegbygging. Kommunen skal bevilge, fatte vedtak om tilskudd, utbetale og eventuell inndra tilskudd gjennom fagsystemet ØKS. For at en skogeier skal få tilskudd til skogsvegbygging må kommunen ha gitt byggetillatelse til vegprosjektet. Planlagte veier legges inn i Veibanken i ØKS og byggesøknad opprettes ut fra dette. Fagsystemet ØKS er ikke et dokumentarkiv. Søknader, vedtak og dokumentasjon på saker må derfor også registreres i kommunens eget arkivsystem.

Kommunen skal godkjenne utbetalinger av tilskudd som er basert på dokumenterte kostnader og arbeid. Kommunen har ansvar for oppfølging av veganlegg som mottar tilskudd gjennom anleggsperioden. Kommunen skal veilede byggherre underveis og vurdere om arbeidet er i tråd med forutsetningene. Kommunen gjør sluttkontroll av veier i felt og registrerer resultatet i ØKS.

Det er også viktig at kommunen er en pådriver for å få ferdigstilt vegprosjekter som drar ut i tid. I fagsystemet ØKS er det nå registrert 43 vegprosjekter med utgått arbeidsfrist. Kommunene skal følge opp arbeidsfrister til skogsvegprosjekter som har bevilga tilskudd, og trekke inn tilskudd til vegprosjekter som ikke realiseres. Det er også mange åpne vegprosjekt i ØKS uten bevilgning/ansvar som egentlig er ferdige. Kommunene bør ta en gjennomgang av disse i ØKS og avslutte slike prosjekt.

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltning av tilskudd til veibygging og brukerveiledning for veimodulen som ligger i ØKS under Vedlikehold - Systemtabeller - Dokumenter.

Det kan gis driftstilskudd med hjemmel i §7 i *forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket*. Midlene til driftstilskudd fordeles ikke ut til kommunene nå, men fordeles til kommunene etter hvert som søknader kommer inn. Vedtaksbrev for driftstilskudd sendes elektronisk til søker, direkte fra fagsystemet ØKS.

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltning av tilskudd til drift med taubane, hest og andre driftsmetoder.

2.12.3. Tilskudd til tettere planting, gjødsling og ungskogpleie som klimatiltak

Formålet med ordningen er å legge til rette for tiltak som kan ta vare på eller øke karbonlaget i skogen. For 2026 er det nasjonalt bevilget 38,1 mill. kr i tilskudd til ordninga. For disse ordningene fordeles ingen budsjettammer ned til fylkes- og kommunenivå. Kommunene fatter vedtak.

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltningen av tilskudd til tettere planting

Se [Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltningen av tilskudd til gjødsling av skog som klimatiltak

2.12.4. Tilskudd til skogbruksplanlegging

Etter Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer kan Statsforvalteren innvilge tilskudd. Kommunen har en viktig rolle ved gjennomføring av skogbruksplanprosjekter med informasjon slik at skogeiere bestiller plan.

Se Landbruksdirektoratets veileder for [skogbruksplanlegging](#).

2.12.5. Skogfond og rentemidler

Skogfond er en tvungen fondsavsetning som skal gi skogeierne bedre grunnlag for å finansiere tiltak med sikte på en bærekraftig forvaltning av skogressursene. Skogfondet består av midler som skogeierne plikter å sette av ved alt salg av tømmer, ved og biobrensel. Kommunen skal kontrollere og godkjenne opplysninger innmeldt i virkesdatabasen.

Skogfondet utbetales ved at skogeier henvender seg til kommunen, og dokumenterer utførte investeringstiltak. Kommunen godkjenner de utførte tiltakene, og anviser utbetalingene. Kommunen oppbevarer bilag som skal framvises ved revisjon av regnskapet og/eller forvaltningskontroll.

Kommunen har flere oppgaver i forbindelse med forvaltning av skogfond, bl.a. informasjon til skogeiere og virkeskjøpere, godkjenning av virkesdata, vedlikehold av skogfondskonti, utsending av kontoutskrift m.m. Renter av inntående skogfond skal brukes til administrasjon av skogfundsordninga og til fellestiltak i skogbruket. Flere kommuner har nå stående inne en del rentemidler. Midlene bør brukes lokalt til fellestiltak i skogbruket i kommunen. Slike tiltak legges inn i budsjettet i ØKS. Kommunene skal hvert år utarbeide budsjett for neste års bruk av rentemidlene. Budsjettering og anvisning av utbetaling gjøres i fagsystemet ØKS.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om skogfond](#)

[Landbruksdirektoratets informasjonsside om skogfond](#)

2.13. Tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon

Formålet med tilskuddet er å redusere økonomiske tap som oppstår ved produksjonssvikt forårsaket av klimatiske forhold det ikke er mulig å sikre seg mot.

Tilskuddet kan gis foretak som har hatt svikt i plante- eller honningproduksjonen forårsaket av klimatiske forhold og som; på skadetidspunktet oppfyller vilkårene for å kunne motta produksjonstilskudd, ikke kan få dekket tapet gjennom en allment tilgjengelig forsikringsordning eller på annen måte. Foretak skal også, uten ugrunnet opphold, gi melding til kommunen via ALTINN om at skade har oppstått, eller vil kunne oppstå.

Kommunen skal lage en oversikt over når de mottok slike meldinger og fra hvem. Kommunen skal utføre stedlig kontroll hos minimum 10 % av foretakene det er mottatt melding fra innenfor planteproduksjon, og minimum 50 % av alle produsenter det er mottatt melding fra innenfor honningproduksjon.

I forbindelse med kommunens kontroll av søknaden skal bruker og en representant for kommunen måle opp fôrlageret med type og mengde fôr. Målingen skal skje så snart som mulig etter innsett av dyrene og innhøstingen er avsluttet. Fôrlager skal måles på alle bruk som har søkt om erstatning. Kommunen skal gjennomgå søknadene og sjekke at alle opplysninger er korrekte, de skal også gi en vurdering av klimaprosenten. Klimaprosenten skal justeres hvis normalavlingen på bruket ligger

under det som er norm for kommunegruppa.

Gode prognoser for omfang av klimabetingede skader er viktig. Vi ønsker et samarbeid med kommunene for å sikre bedre prognoser for antall søknader. Vi forventer derfor at kommunene prioriterer å svare på forespørsel om forventet avlingssvikt.

Kommunen mottar søknadene om tilskudd og kontrollerer at den er fullstendig utfylt. Kommunen gir en uttalelse til søknaden før den sendes til statsforvalteren for behandling.

Arbeidsbelastningen blir stor også for saksbehandlere i kommunen når søknadsomfanget blir stort. Derfor ønsker Statsforvalteren at kommunene lager en enkel plan for hvordan de skal sikre bedre prognoser og hvordan arbeidssituasjonen skal løses når det ligger an til mange søknader i kommunen.

Rammer

Vedtak om tilskudd ved produksjonssvikt fattes av statsforvalterne og det fordeles derfor ikke budsjettmessige rammer til kommunene.

Bakgrunnsinformasjon

[Landbruksdirektoratets veiviser](#) om forvaltningen av ordningen

3. Oppfølging og kontroll

3.1. Internkontroll hos kommunen som tilskuddsforvalter

For å sikre korrekt saksbehandling, skal kommunen ha etablert systemer, rutiner og tiltak som blant annet har til hensikt å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler¹. Rutinebeskrivelser for forvaltningen av tilskuddsordningene, og risikovurdering som grunnlag for risikobasert kontroll av ordningene er viktige deler av internkontrollen.

Tiltakene skal bidra til å sikre korrekt:

- Registrering av faste data
- Saksbehandling, herunder dokumentasjon av fastsettelse av tilskuddsbeløp
- Registrering av vedtak om tilskudd
- Utbetaling av tilskudd til rett mottaker til rett tid
- Registrering i regnskapet
- Behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker

Når kommunenes forvaltning av tilskuddene foregår i samarbeid med Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet, vil de enkeltes oppgaver til sammen sikre korrekt saksbehandling.

I de fleste ordninger vil kommunene først og fremst ha hovedansvar for saksbehandlingen, registrering av vedtak og behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker. Øvrige oppgaver gjøres normalt av en av de to andre forvaltningsenhetene. Tiltakene må derfor ses i sammenheng.

3.2. Kontroll av informasjon fra søkere og mottakere av tilskudd

Kommunen skal kontrollere informasjonen søkerensender inn som har betydning for søknadsbehandlingen. Kommunen skal videre kontrollere eventuelle rapporter som tilskuddsmottakeren senere sender inn om måloppnåelse. Gjennomførte kontrolltiltak skal

¹ Reglementet for økonomistyring i staten kapittel 6.3.8.1 og kapittel 2.4

dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

Kontrollen skal tilpasses den enkelte tilskuddsordningen og målet med den. Kontrollen skal ha et rimelig omfang i forhold til nytten og kostnadene ved kontrollen.

3.2.1. Risikobasert kontroll

Kommunen skal kartlegge henholdsvis risiko for at det oppstår feil på grunn av problemer med fortolkning av vilkårene for tilskudd og risiko for uregelmessigheter. Ut fra en vurdering av det samlede risikonivået og hva som er de vesentligste risikomomentene, skal det fastsettes hvilke kontrollpunkter som er mest aktuelle, og hvem som skal foreta kontrollen.

3.3. Krav til kontroll med vedtak og utbetaling

Det er krav til kontroll med vedtak og utbetalinger av tilskudd. I økonomireglementet omtales kontrollene som "transaksjonskontroller". Ansatte med ulike roller og fullmakter skal bekrefte at kontrollene er utført.

Kontrollene skal sikre at bla. tilskudd blir håndtert i samsvar med gjeldende lover og regler. Kommunen må derfor etablere systemer og rutiner som sikrer at oppgavene blir gjort. Kravene i økonomiregelverket sidestiller maskinelle kontroller av utgifter med manuelle, dersom økonomisystemet har funksjonalitet til det. Det er særlig to av transaksjonskontrollene som er relevant for kommunene. Disse omtales nedenfor.

3.3.1. Krav til kontroll med vedtak - budsjett disponeringsmyndighet

Kommunen fatter vedtak om tilskudd. I slike tilfeller hvor kommunen har myndighet til å fatte vedtak på vegne av staten, følger det også krav til kontroll med den økonomiske forpliktelsen som tilskuddsvedtaket vil innebære. I Økonomiregelverket er dette omtalt som budsjett disponeringsmyndigheten.

Kommunenes vedtak om tilskudd skal godkjennes av en ansatt som har budsjett disponeringsmyndighet. Tildeling av budsjett disponeringsmyndighet til den ansatte må gjøres skriftlig.

Kommunene skal ha rutiner for oppfølging av delegert budsjett disponeringsmyndighet. Kommunene bør ha rutiner som sikrer at roller og tilganger endres når ansatte slutter eller går over i andre stillinger. Myndigheten til å disponere budsjettet (her tilskuddsrammen) følger den ansatte, ikke en stilling. Kommunen bør ha tiltak som sikrer at saksbehandlere har kjennskap til regelverk og rammer for saksbehandlingen.

Før en ansatt med budsjett disponeringsmyndighet fatter endelig vedtak, setter Reglementet for økonomistyring i staten² krav om at vedkommende skal

- påse at det er hjemmel for disposisjonen i stortingsvedtak, tildelingsbrev eller andre vedtak og at disposisjonen ellers er i overensstemmelse med gjeldende lover og regler
- påse at det er budsjettmessig dekning for utbetalingen
- påse at disposisjonen er økonomisk forsvarlig

I praksis vil det å skulle påse at det er hjemmel for disposisjonen etter a), være å påse at vedtaket er i henhold til tilskuddsregelverket, dette brevet og rundskrivene på Landbruksdirektoratets nettsider.

² Reglement for økonomistyring i staten kapittel 2.5.2.1

Informasjon om budsjettmessig dekning for tilskuddet som skal innvilges, følger av omtalen av de økonomiske rammene foran i dette brevet og i vedlegg 1-4. Å påse at disposisjonene er økonomisk forsvarlig er ikke aktuelt for tilskuddsforvaltningen.

Kommunene må ha rutiner som sikrer at disse oppgavene blir gjort.

3.3.2. Delegering av budsjett disponeringsmyndighet til ansatt i en annen kommune

Kommunene kan delegere myndigheten til å fatte vedtak til en ansatt i en annen kommune når egen saksbehandling ikke kan gjennomføres på en forsvarlig måte. Delegasjonen må være i samsvar med økonomiregelverket som er beskrevet foran i kap. 3.3.

Delegasjonen skal være skriftlig og tydelig dokumentert, inneholde nødvendig informasjon om regelverk og budsjett, og gis til en person med relevant kompetanse. Kommunen som delegerer, beholder ansvaret for at saksbehandlingen skjer korrekt.

Denne løsningen skal gi en trygg og effektiv forvaltning, sikrer at mottakerne får sine rettmessige tilskudd og bidrar til at kommunene kan organisere arbeidet sitt slik at kvalitet og kontinuitet ivaretas

3.3.3. Krav til kontroll ved utbetaling - Attestasjon

Alle tilskuddsbeløp skal være attestert³ før utbetaling kan skje. Den som attesterer, skal kontrollere at utbetalingsforslaget stemmer med vedtaket om tilskudd (tilskuddsbrevet), og at tilskuddsmottakeren har sendt inn dokumentasjon der det er stilt vilkår om dette. Her menes dokumentasjon på bruken av tilskuddsmidlene som er sendt inn i ettertid.

For tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket, produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket og tilskudd til avløsning ved sykdom mv., skjer attestasjon maskinelt i de elektroniske fagsystemene, før Landbruksdirektoratet utbetaler.

3.3.4. Arbeidsdeling

Det er stilt forholdsvis få krav til arbeidsdeling utover at den skal være forsvarlig – som følger av kravet til internkontroll. Minimumskravene i økonomireglementet er krav til utførelsen av kontrolloppgavene:

- Den som har budsjett disponeringsmyndighet, kan ikke godkjenne godtgjørelser eller andre utbetalinger til seg selv.
- Registrering og endring av opplysninger om betalingsmottakere skal utføres av andre enn den som utøver budsjett disponeringen.
- Attestasjonen skal utføres av en annen enn den som har budsjett disponeringsmyndighet og har bekreftet disposisjonen.
- Den som attesterer, kan ikke attestere utbetalinger til seg selv.

3.3.5. Krav til dokumentasjon

Kommunene skal kontrollere informasjon som søker sender inn som har betydning for innvilgelse av tilskuddet. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

Bekreftelsen av utøvd budsjett disponering skal komme frem av tilskuddsbrevet. I praksis vil kravet være ivaretatt i de elektroniske fagsystemene. Bekreftelse på utøvd attestasjonskontroll vil komme frem av det elektroniske fagsystemet.

³ Reglement for økonomistyring i staten kapittel 6.3, og kapittel 2.5.2.2

3.4. Tildeling og kontroll med tilganger til fagsystemene

Landbruksdirektoratets elektroniske fagsystemer har tilgangskontroller som sikrer systemets funksjoner og data mot uautorisert endring, tilganger, utlevering av sensitiv informasjon eller ødeleggelse av data. Tilgangskontrollene er basert på at alle brukere har en personlig identifikasjon og tilgangsrettigheter tilpasset de oppgaver brukeren har.

Felles for alle ordningene er at søker leverer sin søknad via www.altinn.no.

Tilganger til de forskjellige fagsystemene i landbruksforvaltningen gis av Statsforvalteren. Ved tjenstlig behov for tilgang melder kommunen skriftlig fra til Statsforvalteren. Bestilling av brukertilganger må være bekreftet av en i kommunen som har budsjettdisponeringsfullmakt. Tildeling av roller styrer hva en saksbehandler kan gjøre i fagsystemet.

Trygghet i fagsystemene er viktig. Kommunene må derfor melde fra til oss straks ved endringer i brukertilganger som er gitt, for eksempel når noen endrer ansvarsområde, går ut i permisjon el. Når noen slutter er det viktig at kommunen melder fra til oss at tilgangene skal slettes og når. Både sletting og oppretting av nye brukertilganger skal skje skriftlig per e-post til Anne-Sofie Jakobsen anne.jakobsen@statsforvalteren.no, Helge Molvig helge.molvig@statsforvalteren.no eller Tom Andreas Hætta tom.hatta@statsforvalteren.no

3.4.1. Fagsystemet AGROS

AGROS er et elektronisk fagsystem med en felles plattform for flere ordninger:

- Tilskudd til avløsning ved sykdom mv.
- Prøveordning om teigbasert tilskudd mv. for utvalgte arealer i Nord-Norge
- Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket
- Tilskudd til drenering av jordbruksjord
- Tilskudd til tiltak i beiteområder
- Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket
- Tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon

Statsforvalteren tilbyr opplæring i AGROS for kommunene ved behov.

Bakgrunnsinformasjon

Om fagsystemet Agros – [se veiledning til saksbehandlere](#)

Tilgang til fagsystemet – [se veiledning om Agros og roller](#)

3.4.2. Fagsystemet ØKS

ØKS (Økonomisystemer i skogbruket) er regnskaps-, anvisnings- og statistikkssystem for skogbruket. Systemet driftes og vedlikeholdes av Landbruksdirektoratet. Gjennom systemet holdes oversikt over virkesomsetning, skogfond, tilskudd og kontrolloppgaver i skogbruket. For å anviser utbetalinger fra ØKS direkte til skogeier, er det krav om at skogeier selv legger inn bankkontonummeret sitt via Altinn.

Skogbruksansvarlig i kommunene gis saksbehandlertilgang til ØKS. Under Hjelp-fanen har Landbruksdirektoratet lagt ut en del opplæringsvideoer og på hjemmesiden til direktoratet ligger en veileder for godkjenning av vedtak i ØKS. Statsforvalteren vil tilby opplæring i enkelte oppgaver gjennom året, eller ved henvendelse.

[Veileder for godkjenning av vedtak - ØKS](#)

3.5. Rapportering om svakheter og sikkerhetsbrudd

Kommunene skal rapportere sikkerhetshendelser og svakheter knyttet til Landbruksdirektoratets elektroniske fagsystemer til adressen sikkerhet@ldir.no. Statsforvalteren settes som kopimottaker da dette er hendelser som kan være viktig for flere kommuner å få vite om.

Sikkerhetshendelser kan variere fra bevisst eller utilsiktet tilgang til systemet, utlevering av sensitive data, manipulasjon av informasjon eller ødeleggelse av data. En svakhet ved systemet er en egenskap som gjør det sårbart og som kan utnyttes enten ved uhell, av personer som ikke har til hensikt å forårsake skade, og av personer med onde hensikter.

Kommunene som bruker saksbehandlingssystemet, har ansvar for å utarbeide egne rutiner som er tilpasset de oppgavene de har ansvar for. Det gjelder bl.a. tilgangskontroller, behandling av personopplysninger, konfidensialitet og taushetsplikt og melding om brudd på personopplysningssikkerhet.

4. Eiendomslovgivning

Kommunene skal som hovedregel fatte vedtak i saker etter jord- og konsesjonsloven. Kommunenes myndighet framgår av [forskrift om overføring av myndighet til kommunen \(...\) etter konsesjonloven, jordlova og odelsloven § 1](#). Landbruks- og matdepartementets [forskrift om saksbehandling mv. i kommunen i saker etter konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og skogbruksloven](#), gir nærmere beskrivelse av kommunens saksforberedelse.

Kommunen behandler konsesjonssøknader og egenerklæringer om konsesjonsfri overtakelse av eiendom. Fra 1. januar 2026 foreligger det nye og oppdaterte versjoner av egenerklæringsskjemaene for konsesjonsfrihet, og skjemaet søknad om konsesjon. Disse finnes på Landbruksdirektoratets nettsider, i tillegg til mye annen god informasjon. Landbruksdirektoratet har også en standardveiledning ["Orientering om bo- og driveplikt ved erverv av landbrukseiendom" \(LDIR-385\)](#) som skal brukes når kommunene har mottatt og bekreftet egenerklæringsskjema.

Landbruksdirektoratet utarbeidet i 2024 en veileder som tar for seg hvordan kommunen kan følge opp brudd på jordlova og konsesjonsloven på en effektiv og betryggende måte. I tilknytning til denne har direktoratet laget en rekke maler, for eksempel på varsel og vedtak, som vil være svært nyttige for kommunene å se hen til. Driveplikt bør være et viktig fokusområde for kommunene, og vi anbefaler kommunene å ta aktive grep for å opplyse alle som eier eiendom med jordbruksareal om denne, og å sette i gang arbeid med å få inn flere leiekontrakter.

Det er innført nye regler som gjelder landbrukseiendom i dødsbo. Dette medfører nye oppgaver til kommunene. Landbruksdirektoratet har også her utarbeidet en egen veiledning til kommunene, samt maler som kommunene kan benytte seg av. Landbruksdirektoratet har også en nyttig side med spørsmål og svar.

Bakgrunnsinformasjon

[Jordloven](#)

[Konsesjonsloven](#)

[Rundskriv M-2/2021 – Driveplikt, omdisponering og deling](#)

[Rundskriv M-1/2021 - Konsesjon, priskontroll og boplikt](#)

5. Andre tilskuddsordninger hvor kommunen har en aktiv rolle

For tilskuddsordningene som er nevnt i kapittel 2 er kommunene førsteinstans. I de neste underkapitlene presenterer vi ordninger der Statsforvalteren er førsteinstans og vedtaksmyndighet, og der kommunen skal forberede saken, eller har annet ansvar.

5.1. Tilskudd til kommunale veterinærtjenester

Stimuleringstilskudd til veterinærdekning, også kjent som tilskudd til kommunale veterinærtjenester, skal bidra til nødvendig tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell. Tilskuddet blir gitt til kommunene, som etter dyrehelsepersonelloven har ansvar for å sørge for tilfredsstillende tilgang på tjenester fra veterinærer.

Tilskuddet er todelt: *Vakt- og administrasjonstilskuddet* gis til den kommunen som administrerer vakttilskuddet. I tillegg kan alle kommunene i Troms og Finnmark og aktører på Svalbard søke om stimuleringstilskudd. *Stimuleringstilskuddet* skal kommunen bruke til stimuleringstiltak for å sikre tilbud om veterinærtjenester til produksjonsdyr, kjæledyr og hest på dagtid i kommunen. Statsforvalteren tildeler stimuleringstilskudd til kommunen etter søknad. Kommunen må rapportere til Statsforvalteren årlig om hva tilskuddet er brukt til.

Fordeling av vakt- og administrasjonstilskudd for vaktområdene 2026 og rundskriv om tilskudd til kommunale veterinærtjenester for 2026 finnes på Landbruksdirektoratets nettsider.

Bakgrunnsinformasjon

[Stimuleringstilskudd til veterinærdekning](#)

5.2. Tidligpensjon for jordbrukere

Tidligpensjon skal bidra til å lette generasjonsoverganger i jordbruket for de som har hatt hoveddelen av inntektene sine fra jordbruk/gartneri og skogbruk. Kommunen har ikke noen formell rolle i forvaltningen av tidligpensjon i jordbruket, og skal henvise søkere av tidligpensjon til Statsforvalteren. Vi oppfordrer allikevel kommunene til å informere om ordningen.

Bakgrunnsinformasjon

[Landbruksdirektoratet – informasjon om tidligpensjon](#)

5.3. Erstatning etter offentlig pålegg

Erstatningsordningene i landbruket kan dekke deler av økonomiske tap som det ikke er mulig å sikre seg mot gjennom vanlig forsikring. Vedtak om erstatning fattes av Statsforvalteren. Kommunen skal gi en uttalelse til søknaden før saken oversendes Statsforvalteren. Erstatningsordningene i jordbruket medfører varierende arbeidsmengde for kommunene fra år til år.

Det finnes erstatningsordninger for økonomiske tap i forbindelse med gjennomføring av offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon. I de tilfellene det er aktuelt å ta disse i bruk, vil Statsforvalteren kontakte søker og berørt kommune med informasjon og veiledning.

Bakgrunnsinformasjon

[Informasjon fra Statsforvalteren](#)

[Informasjon fra Landbruksdirektoratet om erstatningsordningene for jordbruket](#)

6. Næringsutvikling

Kommunen har en viktig rolle i mobilisering til næringsutvikling og er forvaltningsleddet som sitter nærmest bonden.

Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune har overtatt ansvaret for [Regionalt næringsprogram for Troms og Finnmark 2019-2024](#). Næringsprogrammet og [Regional landbruksplan for Troms 2014-2025](#) peker på muligheter og utfordringer for landbruket i fylkene. [Regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark](#) er revidert og vedtatt for perioden 2023-2026.

Innovasjon Norge forvalter midler blant annet etter [Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket](#) og fylkeskommunene har ansvaret for oppfølging av Regionalt næringsprogram og forvaltningen av Regionale tilretteleggingsmidler (RT-midler).

[Informasjon om RT-midler for Finnmark](#)

[Informasjon om RT-midler for Troms](#)

[Om fylkeskommunens oppgaver innen landbruk, Finnmark fylkeskommunes nettside](#)

Også Sametinget har tilskuddsordninger som gjelder investeringer og tiltak innen jordbruk, hagebruk og skogbruk i de kommunene som er med i [virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling](#) (STN-området). Mer informasjon finnes på [Sametingets nettsider](#).

Reindriftsnæringa kan bidra til, og involveres i, kommunens arbeid med næringsutvikling. Flere reindriftsutøvere har etablert seg innenfor videreforedling av reinkjøtt, kulturformidling, Ut på vidda og annen reindriftsbasert virksomhet. Dette kan ha betydning for økt verdiskaping og sysselsetting i kommunen. Et tett samarbeid med reindriftsnæringa kan legge til rette for utvikling av kultur- og opplevelsesprodukter ut over det som finnes i dag.

6.1. Lærings- og omsorgstjenester - Inn på tunet og Ut på vidda

“Inn på tunet” og “Ut på vidda” tilbyr tilrettelagte og kvalitetssikrede lærings- og omsorgstjenester - med fokus på mestring, utvikling og trivsel for brukerne. Sosialt fellesskap er en viktig del av tilbudene.

I Troms og Finnmark er det nå henholdsvis 24 og 5 [godkjente Inn på tunet-gårder](#). I Norge er det 23 [godkjente Ut på vidda-tilbydere](#) hvor av 8 er i Finnmark og 1 i Troms. Det er gode muligheter for flere. Inn på tunet-gårdene og Ut på vidda-reindriftsfamiliene er et svært godt supplement eller alternativ til f.eks. ordinær opplæring, institusjoner og behandlingstilbud. Tilbudene gir brukeren en ny alternativ arena for blant annet fysisk aktivitet, kontakt med dyr, læring i praksis, mestring og fellesskap.

Ordningene kan være med på å løse mange av ulike instansers lovpålagte oppgaver, både i øyeblikket og i et lengre samfunnsøkonomisk perspektiv. Forskningsprosjekter viser at gårdene er en verdifull lokal ressurs som mange barn, unge, voksne og eldre har svært god nytte av – i tillegg til avlastingen det gir de pårørende og de kommunale tjenestene og ansatte.

Inn på tunet-tilbudet gis av ulike lokale og fleksible gårdsbruk - eiendommer som blir brukt til jord-, skog- eller hagebruk. Aktivitetene i tjenestetilbudet tilrettelegges i samarbeid med kjøper, og er knyttet opp til gården, livet og arbeidet der.

Ut på vidda-tilbudet gir unike muligheter til kontakt med reindriftsfamilier, økt kunnskap om det samiske, kulturen, historien, tradisjonene, språket og reindrifta. Aktivitetene foregår på reindriftsfamiliens boplass, i naturen rundt og i reingjerdet - og tilrettelegges i samarbeid med kjøper.

- *For barn og unge:* Barnevern, fritid, barnehage og skole - både allmenpedagogisk og spesialpedagogisk
- *For voksne:* Arbeidstrening, språktrening, rehabilitering, rus og psykiatri, integrering
- *For eldre:* Dagaktivitetstilbud, demensomsorg, "Bo trygt hjemme", sosiale treff
- *For alle:* Forebygging, tilbud til personer med funksjonsnedsettelse, integrering, fellesskap og mestring

Vi oppfordrer kommunene til tverrsektorielt samarbeid mellom landbruk, oppvekst og helse og sosial, gjennom å benytte seg av mulighetene som ligger i Inn på tunet og Ut på vidda. Både benytte de allerede godkjente tilbudene, men også rekruttere gode lokale gårder og reindriftsfamilier. Dette for lokale, tilrettelagte og kvalitetssikrede velferdstilbud til ulike brukergrupper, samt for å bidra til næringsutvikling og beredskap i landbruket.

Bakgrunnsinformasjon

inn-pa-tunet.no

utpaavidda.no

[Inn på tunet - Landbruksdirektoratet](#)

[Ut på vidda | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)

[Inn på tunet i Troms og Finnmark | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)

6.2. Økologisk landbruk

Landbruks- og matdepartementets nasjonale strategi for økologisk jordbruk (2025-2032) har som overordnet mål å stimulere til økologisk produksjon som er etterspurt i markedet. Det er ønskelig at kommunene mobiliserer til økt økologisk matproduksjon, der det ligger til rette for det. Kommunen skal vurdere muligheten for økologisk satsing, og i samarbeid med gårdbrukere utvikle økologisk produksjon som en del av landbruket. Intensjonen er at 10% av jordbruksarealet skal være økologisk drevet innen 2032.

Bakgrunnsinformasjon

[Fra økologisk jord til middagsbord](#)

[Intensjonsavtale for å fremme økologisk mat og jordbruk](#)

7. Skogbruk

I følge § 3 i Lov om skogbruk er kommunen skogbruksmyndighet. Kommunen skal føre tilsyn med at bestemmelsene i loven blir overholdt.

Bakgrunnsinformasjon

[Lov om skogbruk](#)

[Statsforvalterens nettside om skogbruk](#)

[Landbruksdirektoratets nettside om skogbruk](#)

7.1. Hogst for salg

I Troms og i 15 av 19 kommuner i Finnmark er all skog definert som vernskog. All hogst i vernskog, unntatt hogst av ved til eget bruk, skal skogeier melde til kommunen seinest 3 uker før hogsten skal settes i gang. Kommunene har ansvar for å følge opp at skogeierne leverer hogstmelding, og skal behandle disse. Landbruksdirektoratet har lagt til rette for elektronisk selvbetjent løsning for melding om hogst, via Altinn. Melding kan og leveres på skjema til kommunen. Vi ber kommunene om å registrere innkomne skjema i ØKS.

Kommunen kan nekte hogst, eller sette vilkår for gjennomføring iht. vernskogbestemmelsene. Kommunen kan pålegge skogeier å rydde opp kjøreskader eller andre skader etter tiltak i skogen.

Kommunen skal følge opp at all hogst for salg blir innmeldt til Landbruksdirektoratets database for virkesomsetning og trukket skogfond. Se kapittel 1.11.4 om skogfond og rentemidler.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om berekraftig skogbruk](#)

[Forskrift om skogfond](#)

[Skjema - Melding om hogst](#)

[Tømmerforordninga](#)

7.2. Kontroll av foryngelse etter hogst

Skogeier skal sørge for tilfredsstillende foryngelse innen 3 år etter hogst. Kommunen har ansvar for å kontrollere og følge opp at skogeier oppfyller foryngelsesplikten. Målet med oppfølgingen er å avdekke om planting er gjennomført der hogstform og feltets beskaffenhet tilsier at planting bør velges som foryngelsesmetode, og at felt som er anlagt for naturlig foryngelse er tilfredsstillende tilrettelagt for dette.

Kommunen kan pålegge tiltak hvis foryngelsesplikten ikke er oppfylt. Landbruksdirektoratet organiserer systematisk oppfølging og kontroll av foryngelsesplikten. Oversikt over utvalgte felt for 2026 finnes i ØKS og kommer i eget skriv. Frist for ajourhold i ØKS er 31.12.2026

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om berekraftig skogbruk](#)

7.3. Resultatkartlegging av skogbruk og miljø

Resultatkartlegging for miljø og skogbrukstiltak er en kartlegging som skal gi et grunnlag for å vurdere om det blir tatt tilstrekkelig hensyn til miljøverdier ved ulike skogbrukstiltak. Kartlegginga er hjemla i forskrift om tilskott til nærings- og miljøtiltak i skogbruket og i forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier.

Resultatkartlegginga utføres på 3 år gamle hogstfelt og på alle ferdigstilte skogsveger. De hogstfeltene som skal kontrolleres blir tilfeldig uttrukket og registreringene skal gjøres i appen Skart. Oversikt over hogstfelt som skal kartlegges i 2026 står i ØKS og kommer i eget skriv til kommunen.

Bakgrunnsinformasjon

[Resultatkartlegging skog og miljø](#)

[Resultatkontroll av bygging av skogsveg](#)

7.4. Risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetaling av skogfond

Kommunen skal hvert år lage en risikobasert kontrollplan for skogtiltakene. Landbruksdirektoratet har laget en veileder for hvordan kommunen skal gjøre dette. På grunnlag av kontrollplanen skal kommunen gjennomføre feltkontroll på minimum 5 % av alle omsøkte tiltak hvert år. Dette skal utgjøre minimum 3 kontroller. Statsforvalteren forventer at kommunene utfører kontrollarbeidet som beskrevet i Landbruksdirektoratets veileder.

Bakgrunnsinformasjon

[Veileder for risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetalinger fra skogfond](#)

7.5. Frøforsyning

Kommunen skal gi nødvendige opplysninger om blomstring, frø- og konglesetting o.a. for å sikre forsyningen av skogfrø, samt bistå med organisering og kontroll av frø- og konglesanking. Troms mangler furufrø og Finnmark har lite furufrø. Det er særlig viktig å registrere blomstring og konglesetting, og å sende inn kongleprøver dersom det er god tilgang på furukongler. Rapporteringen skal gjøres til Skogfrøverket innen 15. juli.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om skogfrø og skogplanter](#)

[Skogfrøverket – instruks, skjemaer og veiledere](#)

7.6. Skogsveibygging

Nybygging og ombygging av skogsveier krever byggetillatelse fra kommunen. Dette gjelder både skogsbilveier og traktorveier der arbeidet medfører permanente terrenginngrep som gir mer enn 1 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå, eller der det er sammenhengende inngrep i mer enn 150 meters lengde.

Byggesøknad for landbruksveier skal behandles etter Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier. Kommunen har vedtaksmyndighet, og skal sikre gode landbruksfaglige helhetstiløsninger. Vi minner om at ved behandling av søknader om byggetillatelse skal det gjøres vurdering etter Naturmangfoldlovens §§ 8-12. Byggesøknad og vedtak skal registreres i Landbruksdirektoratets saksbehandlersystem ØKS.

Kommunen skal utarbeide en hovedplan for skogsveibygging. Kartlegging av eksisterende skogsveier og framtidig veibehov er utført i de fleste kommunene i Troms. Det som gjenstår, er å sammenfatte dette i en plan som behandles i kommunen. I kommunene i Finnmark er det utført tilstandsregistreringer på deler av skogsveinettet. Tilstandsregistreringer bør utføres på skogsbilveinettet og systematiseres for vurdering av ombyggingsbehov.

Bakgrunnsinformasjon

[Lov om skogbruk](#)

[Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#)

[Landbruksdirektoratet – kommentarer til regelverk](#)

7.7. Skogbruksplanlegging

Informasjon om skogressurser og miljøregistreringer er en grunnleggende forutsetning for et bærekraftig skogbruk. I dette ligger næringsmessig utnyttning av skog- og utmarksressursene og at biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivarettatt og videreutviklet. Statsforvalteren har utarbeidet en hovedplan for skogbruksplanlegging i Troms for perioden 2020-2029 og i Finnmark for 2025-2035. I kommuner der Statsforvalteren initierer takstprosjekt og det etableres prosjektgrupper skal kommunen delta i prosjektgruppa som sekretariat og/eller tilrettelegger.

Bakgrunnsinformasjon

[Skogbruksplanlegging - prosess og metode](#)

[Forskrift om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer](#)

7.8. Skogskader

Kommunen skal overvåke skogen av hensyn til fare for skogskader og melde inn registrerte skogskader til NIBIO på www.skogskader.no.

Bakgrunnsinformasjon

[Lov om skogbruk](#)

[Forskrift om bærekraftig skogbruk](#)

7.9. Økt bruk av tre

I Troms og Finnmark har vi en del mindre sagbruk som utnytter lokalt tømmer til bl.a. trelast, villmarkspanel og konstruksjoner til uteanlegg. Kommunen bør tilrettelegge for økt videreforedling og bruk av tre basert på lokale skogressurser. Det kan for eksempel være ved å gi råd og veiledning til lokale skog- og trebedrifter eller tilrettelegge for bedriftsutvikling gjennom arealplanen. Kommunen kan også vurdere å velge lokalt råstoff i egne byggeprosjekter der dette er mulig.

Bakgrunnsinformasjon

[Kjente ressurser - uante muligheter. Regjeringens bioøkonomistrategi](#)

[Tilskudd til bioøkonomiprojekter | Innovasjon Norge](#)

[Finnmark treforum](#) - skognæringsforum i Finnmark med bedriftsoversikt

7.10. Økt bruk av skogråstoff til bioenergi

Skogsvirke som råstoff til bioenergi er et hovedprodukt fra skogen i Troms og Finnmark. Det er store muligheter for økt uttak av bioenergivirke fra skogen. Det gir muligheter for etablering av nye bioenergianlegg med skogsvirke som råstoff ved nybygg og ombygging av energianlegg. Kommunene bør være en pådriver ved at bioenergi blir vurdert som energikilde i offentlige bygg.

Leveranser av bioenergi er en lokal verdikjede fra skog til ferdig varme. Kommunene bør bistå skogeierne med god informasjon i planleggingen av skogsdrifter, samt tilrettelegge for gode skogsvegløsninger gjennom de juridiske og økonomiske virkemidlene i skogbruket.

For gårdsbruk kan bioenergi fra skogråstoff eller biogass være en alternativ energikilde til elektrisitet, og særlig aktuelt for store husdyrbesetninger der energibehovet er stort. Gårdsvarmeanlegg kan med fordel vurderes i forbindelse med nybygg.

Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologi i Innovasjon Norge kan gi investeringsstøtte til anlegg for varmesalg, gårdsvarmeanlegg, flislager og tørkeanlegg mm. Primært bønder og skogeiere kan motta finansiering.

Statsforvalterne i Nordland, Troms og Finnmark har i fellesskap laget en strategi for å øke bioenergiandelen produsert fra landbruket i nord. De har også etablert et mobiliseringsprosjekt for økt bioenergi i landbruket for perioden 2026-2028. Kommunene har også en rolle i arbeidet med å skape mer fornybar energi og flere av tiltakene i strategien omhandler kommunenes muligheter.

Vi håper kommunene følger opp lokale initiativ innen bioenergi og henviser mulige utbyggere til kompetente fagmiljø.

Bakgrunnsinformasjon

[Bioenergistrategi for Nord-Norge](#)

[Informasjon om fornybar energi -Innovasjon Norge](#)

8. Arealforvaltning og samfunnsutvikling

8.1. Jordvern

Jordvern er vern av arealer med dyrka og dyrkbar mark, og av jordsmonnet som substans. Matjord er en knapp og ikke-fornybar ressurs, og bevaring av dyrka og dyrkbar jord er en nasjonal interesse. I Nasjonal jordvernstrategi [Prop. 121 S \(2022-2023\)](#) er mattrygghet, selvforsyning og beredskap overordna mål, og med bakgrunn i dette bør dyrka og dyrkbar jord ikke legges ut til andre formål. I jordvernstrategien er det satt mål om at årlig omdisponering av dyrka jord nasjonalt ikke skal overstige 2 000 dekar, og at målet skal være nådd innen 2030.

I [Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#) framheves at av hensyn til beredskap og mulighetene for matproduksjon, er det nødvendig å ta vare på jordressursene over hele landet og sikre at jorda holdes i drift. Det er en forventning at kommunene bidrar til å styrke jordvernet ved at omdisponering av matjord reduseres, og at driften av jordbruksarealene opprettholdes.

[Meld. St. 9 \(2024-2025\) Totalberedskapsmeldingen](#) understreker at et sterkt jordvern er avgjørende for å sikre matproduksjonen og beredskapen, og at det er en sammenheng mellom et sterkt jordvern og økt beredskap og trygghet, og at det er viktig å opprettholde landbruksproduksjon i ulike deler av landet for å sikre matforsyningen.

Et aktivt jordvern i kommunen danner grunnlaget for videre utvikling av landbruket som en del av kommunens beredskap. Det er et vesentlig lokalpolitisk ansvar å følge opp de nasjonale politiske føringene for jordvern, både i den daglige forvaltningen av enkeltsaker, og i arealplanleggingen.

8.1.1. Tilskudd til kommunale jordvernstrategier

Både omdisponering og manglende oppfyllelse av driveplikten utfordrer jordvernet, og utarbeidelse av en kommunal jordvernstrategi vil kunne gi kommunene mer kunnskap om jordbruksarealene og økt oppmerksomhet rundt jordvernet. Kommunene kan søke Landbruksdirektoratet om [tilskudd til kommunal jordvernstrategi](#), med søknadsfrist 15. april.

8.1.2. Alternativvurderinger

Kommunene skal som planmyndighet ivareta jordvernet og viktige arealer for produksjon av miljøgoder, som bevaring av naturmangfold, kulturlandskap og skogen og jordas funksjon som karbonlager. Ved vurdering av arealplaner vil Statsforvalteren legge vekt på at kommunene tar ansvar for å utrede alternative utbyggingsområder dersom planene legger opp til utbygging på dyrka og dyrkbar jord.

8.1.3. Arealregnskap

Statsforvalteren forventer at kommunene utarbeider et arealregnskap, som en del av kommuneplanarbeidet. Arealregnskapet skal gi oversikt over planlagte endringer i arealdelen, og vise hvilket utbyggingspotensial som ligger inne i eksisterende planer. Arealregnskapet gir kommunen et bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere alternativ til omdisponering, for å unngå tap og nedbygging av særlig verdifulle arealer.

8.1.4. Tilbakeføring av areal til LNFR-formål

Ved planrevisjoner er det viktig å vurdere om arealer som tidligere har blitt avsatt til formål som innebærer omdisponering av dyrka jord, men ikke er utbygd eller gitt byggetillatelse, skal tilbakeføres

til landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsformål (LNFR-formål). Områder avsatt til utbygging, som med dagens kunnskap om jordvernets betydning ikke ville blitt godkjent for utbygging, står kommunen fritt til å føre tilbake til LNFR-formål.

8.1.5. Den ulovfestede læren om fradeling til uendret bruk

Vi registrerer at flere kommuner bruker den ulovfestede læren om fradeling til uendret bruk i en del saker. I den sammenheng ønsker vi å presisere at våningshus er nødvendig landbruksbebyggelse, i tillegg til driftsbygninger, og inngår derfor i arealformålet *landbruk-, natur-, friluft- og reindriftsområde* (LNFR). Fradeling av våningshus på landbrukseiendom vil dermed kreve dispensasjon fra arealformålet fordi boligen ikke lenger skal brukes som en del av landbruket. Øvrige helårsboliger og fritidsboliger inngår i andre arealformål enn landbruk.

Bakgrunnsinformasjon

[Spørsmål og svar til plan- og bygningsloven \(plandelen\) - regjeringen.no](#) kapittel 19

8.1.6. Jordbruksareal i Troms og Finnmark (Kilde: NIBIO)

I Norge er arealer som er egnet for matproduksjon en begrenset ressurs. Kun 3,5 % av landarealet er jordbruksareal. I våre fylker er situasjonen enda mer marginal.

Troms har 1,46 % jordbruksjord

377 700 dekar av arealet er jordbruksjord

I 2024 var 238 193 dekar i drift

37 % av jordbruksarealet er ute av drift

Finnmark har 0,3 % jordbruksjord

148 500 dekar av arealet er jordbruksjord

I 2024 var 90 828 dekar i drift

39 % av jordbruksarealet er ute av drift

Bakgrunnsinformasjon

[Nasjonale føringer for jordvern](#)

[Verktøykasse for jordvern](#)

[NIBIO-rapport 38/2023 Kunnskapsgrunnlag for norsk jordvernstrategi](#)

[Rundskriv M-1/2025 Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen jordvern -](#)

[innsigelsespraksisen](#)

[NIBIOs arealbarometer for alle kommuner](#)

8.1.7. Nydyrking

Nydyrking krever tillatelse. Det må derfor søkes om tillatelse fra kommunen der arealet som skal nydyrkes ligger. Kommunen skal godkjenne planen for nydyrking. Planen skal utarbeides av den som vil iverksette nydyrkingen. Fra 2025 er det en digital søknadsløsning for nydyrking. Nødvendig veiledning for søknadsprosessen finnes i søknadsløsningen. Mer informasjon finner man på [landbruksdirektoratets hjemmesider](#).

8.2. KOSTRA

Vi anbefaler at kommunene også for 2026 tar aktivt i bruk hjelpeskjemaet i Excel-format som Landbruksdirektoratet har utarbeidet. Dette vil lette arbeidet med rapporteringen gjennom KOSTRA. Både hjelpeskjema og følgebrev ble sendt til kommunene den 17.12.2025.

Vi oppfordret samtidig alle kommunene til å melde inn sine tall for 2025 på samme måte som tidligere år. Frist for innmelding er 16.02.2026. Hvis kommunen har tilgang på SOSI-filer (kartfiler) for reguleringsplan kan også [KOSTRA kartverktøy](#) brukes. Om kommunen har behov for veiledning i bruk av KOSTRA kartverktøy, så ta kontakt med Statsforvalteren.

Bakgrunnsinformasjon

[Les om KOSTRA hos Landbruksdirektoratet](#)

8.3. Kommunens klima- og energiplan

Både jord- og skogbruket har viktige roller i arbeidet mot klimaendringene. Vi forventer derfor at utfordringer og tiltak innen landbruket tas med i kommunenes klima- og energiplaner, og følges opp. Det er først og fremst ved å tilrettelegge for et aktivt skogbruk at en kan bidra til økt binding av karbon, men også gjennom arbeidet med økt bruk av lokale skogsråstoffer til bioenergi og økt bruk av tre, f.eks. som byggemateriale i kommunale bygg ved nybygg og rehabilitering.

Bakgrunnsinformasjon

[Miljødirektoratet – kommuneveilederen](#)

8.4. Arealgrunnlag for produksjonstilskudd

Landbruksregisteret er kontrollkilden for alt areal som ligger til grunn for utmåling av produksjonstilskudd. Hvis det ikke er oppdaterte arealtall for en eiendom i Landbruksregisteret, vil kontrollgrunnlaget for tilskudd være feil. Hva som er registrert av areal på en eiendom, er et resultat av det arbeidet kommunen har gjort for å få korrekte og oppdaterte arealtall inn i Landbruksregisteret. Derfor er det viktig at kommunen ajourfører arealressurskartet AR5, og sørger for at oppdaterte arealtall fra jordregisteret blir lest inn i Landbruksregisteret.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) gjennomfører periodisk ajourhold av AR5, men det er viktig at også kommunene utfører kontinuerlig vedlikehold av AR5 og landbruksregisteret.

6 kommuner hadde periodisk ajourhold av AR5, mens 25 kommuner har oppdatert AR5 gjennom kontinuerlig ajourhold i 2025. 24 av 25 kommuner har tatt AR5 Web i bruk og justerte 1945 daa areal i 2025. Vi håper flere kommuner tar dette verktøyet i bruk i 2025, og ber dere ta kontakt med Statsforvalteren. NIBIO tilbyr også feltkurs i 2026, denne gang i Finnmark. Nærmere sted avtales innen mai måned.

Etter at AR Web er innført, oppdaterer kommunene direkte inn i [SFKB](#) (Sentral felles kartdatabase). For å oppdatere AR5 har kommunene ikke behov for å innføre SFKB. Vi oppfordrer likevel alle kommuner til å innføre SFKB. Dette gjør at kommunene kan oppdatere andre kart, slik som bygninger, mye raskere.

8.5. Landbruks- og beitebruksplaner

Landbruks- og beitebruksplaner er viktig for å se reindrifts- og landbruksnæringa i sammenheng. Vi forventer at kommunene bruker slike planer aktivt i arealplanleggingen. Vi oppfordrer kommunene i Troms og Finnmark til å utarbeide nye, eventuelt revidere eksisterende landbruks- og beitebruksplaner når kommuneplanens arealdel revideres. Tilskudd til tiltak i beiteområder kan brukes til finansiering av beitebruksplaner (se kap. 2.10). For utfyllende informasjon om reinbeitedistriktenes beitebruk kan kommunen se til distriktsplanene utformet av hvert enkelt distrikt, på vår hjemmeside: [Distriktsplaner for reinbeiteområder i Troms og Finnmark](#).

8.6. Dialog mellom landbruk og reindrift

Der det oppstår interessekonflikter mellom landbruk og reindrift, forventer vi at kommunen bidrar til å skape gjensidig forståelse hos partene, og til å finne konstruktive løsninger. Dialogmøter må følges opp på lokalt nivå av kommunen, sammen med representanter for landbruket og reindriften. Statsforvalteren kan delta på dialogmøter med næringene, sammen med berørte kommuner.

Reindriftsloven §§ 70 og 70 a setter rammen for beiteskadeskjønn der rein har påført skade. Skjønnnet holdes av jordskifteretten, jf. jordskifteloven § 5-3. Behandlingen skjer av jordskifteretten etter reglene i jordskifteloven, jf. § 5-7 (med tillegg av bestemmelser i skjønnsprosessloven). Det er opp til gårdbruker å kreve sak for jordskifteretten.

Vi orienterer i denne sammenheng også om tilskuddsordningen til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og landbruk. Statsforvalteren i Trøndelag har nasjonalt ansvar for tilskuddsordningen, og forvalter tilskuddsmidlene for hele landet.

Bakgrunnsinformasjon

[Informasjon fra jordskifteretten](#)

[Veileder for tilskudd til konfliktforebyggende tiltak](#)

[Konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og landbruk | Statsforvalteren i Trøndelag](#)

[Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak - Landbruksdirektoratet](#)

9. Miljø og klima

9.1. Vannforskriften

Prioritering av midler innenfor SMIL (spesielle miljøtiltak i jordbruket) bør medvirke til gjennomføring av målretta tiltak for bedring av vannkvalitet. Innsatsen må prioriteres innenfor en kostnadseffektiv gjennomføring. Kommuner som kan vise til gjennomføring av målretta tiltak gjennom SMIL-ordningen vil bli prioritert ved framtidige fordelinger av SMIL-midler. Statsforvalterens ambisjon er å styrke effekten av SMIL-midlene ved prioritert bruk av miljøtilskudd (RMP) og tilskudd fra klima- og miljøprogrammet.

Økt bruk av tilskuddsordningen "kantsone i eng" i regionalt miljøtilskudd vil også kunne bedre vannkvaliteten. Det forventes at kommunene gir veiledning om dette til landbruksnæringen langs de vassdragene som omfattes av ordningen. Det er svært viktig at kommunene også ivaretar landbrukets interesser i neste planperiode i vannregionene. Statsforvalteren forventer at kommunene følger opp dette arbeidet.

Bakgrunnsinformasjon

[Vann-Nett](#)

[Vannportalen](#)

[Vannforvaltningsplan Troms og Finnmark vannregion 2022-2027](#)

[Regionalt tiltaksprogram Troms og Finnmark vannregion 2022-2027](#)

[Handlingsprogram Troms og Finnmark vannregion 2022-2027](#)

[Jordbrukspåvirkede vassdrag/vannforekomster, vedlegg §18](#)

[Kantsone eng forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Troms og Finnmark](#)

9.2. Gjødsebrukforskriften

I 2025 kom det ny gjødsebrukforskrift som gir kommunene endrete oppgaver. Kommunen skal blant annet:

- Godkjenne innmarksbeite etter søknad
 - Særlig legge vekt på virkning gjødsling kan få for natur og kulturlandskapsverdier og om gjødsling kan skje på forsvarlig måte
 - Godkjent areal innrapporteres i offentlig register med kartbeskrivelse
- Føre tilsyn og fatte nødvendige enkeltvedtak for etterlevelse av bestemmelser i forskrifta
- Etter søknad kan det gis tidsavgrenset dispensasjon for å spre gjødselever på annet areal enn godkjent spredeareal, som ledd i etablering av innmarksbeiteareal.

- Ved saker om bruk av avløpsslam, skal melding om bruk forelegges til uttalelse til myndighet for miljørettet helsevern
- Kommunen skal veilede gårdbrukerne om den nye gjødselbrukforskriften.

Ved Statsforvalterens behandling av dispensasjoner, ønsker vi at kommunen kommer med en faglig uttalelse og anbefaling. Statsforvalteren kan fastsette lokal forskrift ved behov.

Bakgrunnsinformasjon

[Landbruksdirektoratets veiledningssider om husdyrgjødsel og gjødsling](#)

9.3. Eksamen for autorisasjonsbevis: plantevern- og gnagermidler

Kommunen arrangerer eksamen etter kurs om kjøp og bruk av plantevernmidler og gnagermidler. Statsforvalteren sender ut en liste til kommunen med oversikt over deltakere, og gjennomførte autorisasjonskurs. Kommunen kan ta gebyr for arbeid med å arrangere eksamen, og vil få eget brev om dette. Kursene holdes av Norsk Landbruksrådgivning (NLR) eller naturbruksskolene.

Bakgrunnsinformasjon

[Les mer hos Mattilsynet](#)

[Forskrift om betaling av gebyrer](#)

9.4. Klima- og miljøprogrammet

Statsforvalteren forvalter de fylkesvise midlene over Klima- og miljøprogrammet. For 2026 har Troms og Finnmark disponibelt kr 500 000,- i ordningen. Kommuner, forskningsinstitusjoner, faglag, organisasjoner og andre foretak kan søke om midler for å gjennomføre informasjonstiltak på miljøområdet. Søknadsfristen er 15. mars. [Søknadsskjemaet](#) ligger på Altinn.

Bakgrunnsinformasjon

[Tilskudd KMP klima- og miljøprogrammet – regionale prosjekter | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)
[Midler til nasjonale og regionale klima- og miljøtiltak \(KMP\) - Landbruksdirektoratet](#)

10. Samfunnssikkerhet og beredskap

Aktivt jordbruk i hele landet og en bærekraftig matproduksjon, er viktig for totalberedskapen. Jordbruket skal sikre befolkningen nok og trygg mat produsert på norske naturressurser, og økt selvforsyningsgrad basert på norske råvarer er en viktig del av satsinga på matberedskap.

Kommunen har viktige oppgaver og ansvar på beredskapsområdet, jf. lov om kommunal beredskapsplikt, samt lovverk på sektorområder (helse, brann, vannforsyning, kommunalteknisk område osv.). I arbeidet med ROS-analyser og beredskapsplaner har kommunen et ansvar for at landbrukets behov og utfordringer ivaretas. Dette gjelder blant annet ved naturhendelser (skred og flom), ulykker og svikt i kritisk infrastruktur.

Med klimaendringene ser vi at skogbrannfaren øker. Det er derfor viktig at kommunen er et kontaktledd mellom skogeiere og brannvesen i kommunen.

Bakgrunnsinformasjon

[Meld. St. 11 \(2023-2024\) Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptopping av inntektsmulighetene i jordbruket](#)

[Meld. St. 9 \(2024-2025\) Totalberedskapsmeldingen](#)

[Forskrift om kommunal beredskapsplikt](#)

Vedlegg 1

Tildeling av kommunal tilskuddsramme 2026 - Tilskudd til spesielle miljøtiltak (SMIL), tilskudd til drenering i jordbruket og tilskudd til tiltak i beiteområder

Statsforvalteren fordeler her tilskuddsrammer for ordningene spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), tilskudd til drenering av jordbruksjord og tilskudd til tiltak i beiteområder. Statsforvalteren har mottatt tilskuddsrammer for fylkene i tildelingsbrev for 2026 fra Digitalisering- og forvaltningsdepartementet (DFD). Statsforvalteren fordeler rammene videre til kommunene.

Årets fordeling av ramme for Troms og Finnmark

Midler til fordeling	SMIL	Drenering	Tiltak i beiteområder
Tildeling 2026	5 200 000	2 200 000	3 200 000
Overført fra 2025	0	406 929	0
Totalt til fordeling	5 200 000	2 606 929	3 200 000

Kommunevis fordeling tilskuddene:

Kommune	Fordeling SMIL kr.	SMIL i påvente av revidering av utgått tiltaksstrategi, kr.	Fordeling drenering kr.	Fordeling tiltak i beiteområder kr.
Alta	250 000	0	0	0
Balsfjord	0	250 000	125 000	200 000
Bardu	150 000	0	95 000	100 000
Berlevåg	0	0	0	0
Båtsfjord	0	0	0	0
Dyrøy	150 000	0	50 000	100 000
Gamvik	0	0	0	0
Gratangen	150 000	0	52 000	100 000
Hammerfest	100 000	0	11 000	100 000
Harstad	250 000	0	120 000	200 000
Hasvik	0	0	0	0
Ibestad	200 000	0	50 500	70 000
Karasjok	50 000	0	0	0
Karlsøy	0	80 000	73 200	0
Kautokeino	0	0	0	0
Kvæfjord	250 000	0	125 000	100 000
Kvænangen	250 000	0	75 000	50 000
Kåfjord	0	150 000	75 000	100 000

Lavangen	0	25 000	40 000	90 000
Lebesby	0	45 000	0	20 000
Loppa	0	0	0	0
Lyngen	0	100 000	100 000	0
Målselv	0	250 000	250 000	100 000
Måsøy	0	0	0	0
Nesseby	0	0	0	0
Nordkapp	0	0	0	0
Nordreisa	0	250 000	150 000	100 000
Porsanger	250 000	0	91 500	100 000
Salangen	250 000	0	152 000	100 000
Senja	0	250 000	150 000	100 000
Skjervøy	55 000	0	52 200	0
Storfjord	0	150 000	36 600	100 000
Sør-Varanger	0	0	0	0
Sørreisa	50 000	0	0	50 000
Tana	500 000	50 000	325 000	300 000
Tjeldsund	0	250 000	150 000	100 000
Tromsø	250 000	0	150 000	100 000
Vadsø	100 000	0	100 000	50 000
Vardø	0	0	0	0
Totalt kr.	3 255 000	1 850 000	2 604 000	2 455 000

Om vår fordeling av SMIL-midlene

Kommunene meldte inn behov for totalt 11 255 714 kr i SMIL-midler for 2026. Årets ramme for fordeling er betydelig lavere enn dette (5 200 000 kr) og vi har derfor vært nødt til å prioritere ved tildelingen.

Ved fordeling av midlene til kommunene skal Statsforvalteren legge vekt på:

- Kommunale retningslinjer/tiltaksstrategiene – tilpassing til lokale miljøutfordringer (behov, mål, tiltak), samt miljøutfordringene beskrevet i RMP
- Kommunens rapportering om bruk av midlene i 2025, samt innmeldt behov for 2026 (aktivitetsrapport og budsjett)
- God måloppnåelse mht. tildeling av midlene (jf. tiltaksstrategiene)
- Kommunens landbruksmessige betydning
- Områder med mye kartlagte og verdifulle natur og kulturminneverdier
- Områder med store forurensningsproblemer

Kommuner som ikke har utarbeidet eller revidert tiltaksstrategier for SMIL, slik at den gjelder for 2026, vil ikke få tildelt sin tilskuddsramme i Agros før dette er på plass.

Om vår fordeling av dreneringsmidler

Kommunene meldte inn behov for totalt 4 974 179 kr i dreneringsmidler for 2026. Årets ramme for fordeling er betydelig lavere enn dette (2 606 929 kr) og vi har derfor vært nødt til å prioritere ved tildelingen.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Ved fordeling av midlene til kommunene skal Statsforvalteren legge vekt på:

- Kommunens årlige rapportering om bruk av midlene, samt synliggjøring av behov for påfølgende år (aktivitetsrapport og budsjett)
- Gjennomføringsevne, framdrift og resultatoppnåelse.
- Størrelse på potet og grønnsaksproduksjon i kommunene
- Områder med dårlig jordkvalitet prioriteres
- Kommunens landbruksmessige betydning

Om vår fordeling av midler til tiltak i beiteområder

Kommunene meldte inn behov for totalt 7 825 028 kr til tiltak i beiteområder for 2026. Årets ramme for fordeling er betydelig lavere enn dette (3 200 000 kr) og vi har derfor vært nødt til å prioritere ved tildelingen.

Ved fordeling av midlene til kommunene skal Statsforvalteren legge vekt på:

- Kommunale retningslinjer
- Kommunens årlige rapportering om bruk av midlene, samt synliggjøring av behov for påfølgende år (aktivitetsrapport og budsjett)
- God måloppnåelse mht. tildeling av midlene jfr. retningslinjene/tiltaksstrategiene
- Størrelse på beitenæringen i kommunene
- Tapstall, hvorav områder med størst tap prioriteres

Tilleggsbevilgning/omfordeling i løpet av året

Vi erfarer at det hver høst er behov for omfordeling av midler. Enkelte kommuner har et langt større behov enn forventet, mens andre har et mindre behov. Dersom kommunen har behov for tilleggsbevilgning i løpet av året, ber vi om at dere tar kontakt med oss. Vi kan omfordele fra kommuner med udisponerte midler, og uten innkomne søknader, til kommuner som har et større søknadsomfang enn tildelt tilskuddsramme. Inndragning og omdisponering av midler vil skje i dialog med kommunene.

Midler som kommunen trekker inn i løpet av 2026, kan den enkelte kommunen disponere videre resten av året. Midler som ikke blir tildelt av kommunen, vil bli trukket inn ved årsskiftet. Disse blir ikke videreført til fylkesramma for neste år. Kommunene kan selv undersøke om det ligger saker i Agros med utløpt arbeidsfrist som ikke er avsluttet. Disse sakene bør avsluttes slik at ubrukte midler blir tilgjengelig på kommunens ramme.

Kommunens behandling av søknader

Kommunen oppfordres til å saksbehandle og godkjenne søknadene seinest 10. november. Det vil ha innvirkning på tildeling av ramme til fylkene i 2027. Landbruksdirektoratet tar utgangspunkt i aktiviteten innen 10. november når de ser på fordeling mellom fylkene. Har kommunen mottatt papirsøknader, er det viktig å få disse registrert i AGROS så raskt som mulig. Vi ønsker at saker avslås om tilgjengelige midler er disponert.

Rapporteringsfrist

Frist for rapportering av bruken av midlene for 2026 og innmelding av behov for midler for 2027 er 1. november. Vi vil sende egen henvendelse om dette.

Kontaktpersoner for SMIL, drenering og tiltak i beiteområder:

Aase Berg	aase.berg@statsforvalteren.no	77 64 20 74 (tiltak i beiteområder, SMIL)
Jørgen Bjørkli	jorgen.bjorkli@statsforvalteren.no	77 64 21 09 (alle tre ordningene)
Nedzad Zdravovic	nedzad.zdravovic@statsforvalteren.no	78 95 05 83 (drenering)

Vedlegg 2

Retningslinjer for kommunenes forvaltning av midler til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) i 2026

1. Nasjonale føringer

SMIL-midlene skal forvaltes i samsvar med:

- [Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket](#)
- [Retningslinjer fra Landbruksdirektoratet](#)

Det er to rundskriv for SMIL-ordningen: Rundskriv [2021/18](#) «Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket – kommentarer til regelverk» og rundskriv [2021/29](#) «Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) – saksbehandling».

Privatpersoner kan også søke om tilskudd i det elektroniske søknadsskjemaet. De kan da søke på sitt fødsels- og personnummer. Vi minner om at de samme vilkårene gjelder, slik at søker fortsatt må være eier eller leier av en landbrukseiendom, og drive en produksjon på denne som oppfyller vilkårene for å motta produksjonstilskudd. Eier kan også søke tilskudd selv om eier ikke driver selv. Vilåret for at eier kan søke, er at det foregår en tilskuddsberettiget produksjon på eiers eiendom, f.eks. ved utleie av jordbruksarealene.

2. Regionale føringer

De regionale føringene for bruken av SMIL-midlene i Troms og Finnmark framkommer av [Regionalt miljøprogram \(RMP\) for perioden 2023–2026](#). Hovedmålet med Regionalt miljøprogram er å styrke miljøarbeidet i jordbruket og synliggjøre jordbrukets miljøinnsats i Troms og Finnmark.

Bruken av SMIL-midlene skal støtte opp om de strategiske satsingsområdene i RMP:

1. Kulturlandskap
2. Biologisk mangfold
3. Kulturmiljøer og kulturminner
4. Tilgjengelighet og friluftsliv
5. Jord og jordhelse
6. Forurensning i kulturlandskapet
7. Klima
8. Økologisk drift

3. Kommunenes prioriteringer og tiltaksstrategier

Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier. Kommunenes tiltaksstrategier for SMIL danner en viktig del av grunnlaget for forvaltningen av SMIL-midlene. Vi forventer at kommunene prioriterer de tiltakene som har best effekt for miljøet. Klimatiltak skal prioriteres. Bruken av SMIL-midlene skal om mulig sees i sammenheng med regionalt miljøtilskudd, slik at investeringene kan ivaretas gjennom årlig skjøtsel. Innholdet i de lokale retningslinjene må være offentliggjort på kommunens nettside.

Kommunen bestemmer hvilke søknadsfrister som skal settes. Det går fram av rundskrivet at kommunen bør fastsette søknadsfrist og denne bør kunngjøres, f.eks. ved utlysning av midlene. Det skal brukes søknadsskjema utarbeidet av Landbruksdirektoratet. Kommunen skal oppfordre alle til å søke elektronisk.

4. SMIL-tiltak som berører reindriftsinteressene og andre interesser

Kommunen bør underrette tilskuddsmottaker og tiltakshaver om at det må søkes tillatelse til tiltaket etter [plan- og bygningsloven](#) der dette er nødvendig. Søker er ansvarlig for at tiltaket ikke skader automatisk freda kulturminner eller er i konflikt med [kulturminneloven](#) på annen måte. Kommunen bør også informere om at reinbeitedistriktet må varsles iht. [reindriftslovens](#) § 63 (2), i saker der tiltaket kan berøre reindriftsinteressene. Kontaktinformasjon til [reinbeitedistrikt og samebyer i Troms og Finnmark](#) finnes på Statsforvalterens hjemmesider. Forvaltningen av SMIL skal skje i samsvar med [reglene for økonomistyring i staten](#).

5. Kontroll

Når kommunen gir tilsagn om tilskudd, må det i tilsagnet samtidig tas forbehold om at kommunen, Statsforvalteren eller Riksrevisjonen kan kreve nødvendige opplysninger og kontrollere at bruken av tilskuddet har skjedd i tråd med forutsetningene. Dette ligger inne i vedtaksmalen.

6. Rapportering

Bruken av SMIL-midlene rapporteres på skjema som kommunen får tilsendt fra Statsforvalteren i forkant av rapporteringsfristen. Rapporteringen skal bl.a. omfatte:

- Oppsummering av bruken av tildelte midler sett i forhold til de mål og prioriteringer som er gjort i kommunenes tiltaksstrategier for SMIL-midler, og i forhold til formålet med SMIL- midlene slik det er beskrevet i forskriften.
- Kontrollomfang, kontrollmetode og resultater fra kontrollen.

7. Frister i 2026

15.09	Det er ønskelig at kommunene har fått behandlet årets søknader til denne datoen. Det vil gi grunnlag for eventuell omfordeling av ledig ramme til kommuner med ubehandlede søknader
30.10	Frist for rapportering av bruken av midlene for 2026 og innmelding av behov for midler for 2027

Vedlegg 3

Tildeling av kommunal tilskuddsramme 2026 - Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Vi viser til forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap, gjeldende rundskriv, tildelingsbrev og hovedinstruks for 2026.

Tildeling

Nasjonalt ble det i år bevilget kr 31 734 000 til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL). Statsforvalteren har, i samarbeid med regional kulturminneforvaltning, tildelt budsjettramme til de kommuner som forvalter ordningen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket i Troms og Finnmark.

Tildeling 2026	Kr 2 200 000
Overført fra 2025	Kr 13 376,23
Sum ramme 2026	Kr 2 213 376,23

Ved fordeling skal Statsforvalteren legge særlig vekt på:

- Områdenes forvaltningsplaner
- Gjennomføringsevne, framdrift og oppnådde resultater i områdene
- Områdenes størrelse i areal, omfang av tiltak og antall eiere/drivere
- Variasjoner i behov fra år til år, sammen med hensyn til forutsigbarhet og kontinuitet
- Realistiske budsjettforslag/kostnadsoverslag
- At hvert område over tid på en balansert måte dekker opp behov knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen: ivaretagelse av kulturlandskap, biologisk mangfold og kulturmiljøer, og danne grunnlag for landbruksbasert næringsutvikling

	Sør-Varanger	Porsanger	Kåfjord	Kvæfjord	Sum
Tildelt ramme	Kr 440 000	Kr 1 000 000	Kr 320 000	Kr 450 000	Kr 2 210 000
Tilbakeholdt: manglende forvaltningsplan	Kr 100 000	Kr 0	Kr 100 000	Kr 100 000	Kr 300 000
Frie midler				Kr 240 000	Kr 240 000
Sum tildelt ramme	Kr 340 000	Kr 1 000 000	Kr 220 000	Kr 590 000	Kr 2 150 000

Forvaltningsplan

Det er presisert at det er vesentlig at forvaltningsplaner for områdene foreligger og er oppdaterte, for å sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer. Forvaltningsplanene skal understøtte formålet med ordningen og er et nødvendig verktøy for langsiktig forvaltning av områdene. Planene skal gi klare prioriteringer for mål og tiltak, og skal også bidra til å sikre god forankring lokalt.

Statsforvalteren oppfordrer kommunene som ikke er ferdige med sin forvaltningsplan, til å prioritere å få disse på plass i år. Manglende eller mangelfull forvaltningsplan fører til at det holdes igjen kr 100 000 fra tildelt ramme frem til nye eller reviderte forvaltningsplaner er vedtatt

Utllysning av tildelte tilskuddsmidler

Kommunene skal lyse ut alle tildelte tilskuddsmidler, jfr. § 3 Utllysning av tilskuddsmidler og kriterier for tildeling av tilskudd i gjeldende forskrift.

Ved utlysning skal kommunen opplyse om:

- Hvilke typer tiltak det gis tilskudd til
- Veiledende satser
- Egenandel for ulike tiltak
- Avsatte midler til fellestiltak

Dette for å sikre mest mulig lik behandling av søkere innen samme område.

Vi anbefaler at kommunen utarbeider egne retningslinjer for hvordan ordninga forvaltes, som skaper forutsigbarhet og effektivitet, som inneholder blant annet generelle vilkår, frister, satser for egenandel, satser for annet som for eksempel beitedyr/areal/annet og klagesaksgang.

Kommunen bør sette av midler til fellestiltak som utarbeidelse/revidering av forvaltningsplaner/skjøtselsplaner, samt vurderer om det er behov for midler til kartlegging av biologisk mangfold og kulturminner/kulturmiljø.

Statsforvalteren har satt av midler fra rammen i 2025 til en mulig felles samling for alle UKL-områdene i 2026 – vi oppfordrer alle UKL-kommuner til å delta på denne.

I vurderingen av hvilke søknader og tiltak som skal prioriteres skal kommunen legge vekt på i hvilken grad

- Kostnadene står i forhold til tiltakets mål og antatte effekt
- Tiltaket inngår i et målrettet og langsiktig arbeid som fremmer formålet med tilskuddsordningen

Kulturminnemyndighetene ønsker å få tilsendt søknadene kommunene vurderer å innvilge, slik at vi sammen kan sikre best mulig forvaltning av områdene, spesielt bygningsmassen.

Kommunen kan disponere inndratte midler på nytt i løpet av året. Alle vedtak bør fattes innen 10. november 2026.

Administrative utgifter

Rammen skal ikke benyttes til kommunens administrering av ordningen og administrasjonsutgifter som lønn, kommunale reiseutgifter og lignende ses ikke på som dekningsverdige, jf. [rundskriv 2021/31– kommentarer til regelverk.](#)

Rapportering og omfordeling av ramme

Innen 1. september vil Statsforvalteren be om en oversikt over kommunens forbruk med forventet sum for innvilgninger, ubrukte midler per 1. september og antatt udisponerte midler ved årsslutt. Kommuner som har behov for mer midler, må melde dette inn til Statsforvalteren innen samme dato. Statsforvalteren vil, i dialog med kommuner med ubrukt ramme, vurdere å omfordele den ubrukte rammen til andre kommuner.

Vedlegg 4

Tildeling av kommunal tilskuddsramme 2026 – Nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Ordninger	Ramme 2026 kr
Skogkultur, miljøtiltak og andre tiltak (§4, §6, §8)	3 000 000
Vegbygging og drift med taubane, hest o.a. (§5, §7)	3 000 000

Kommune	Tilskuddsramme skogkultur kr	Tilskuddsramme vegbygging og drift kr	Beløp i ansvar vegbygging kr
Balsfjord	120 000	600 000	2 463 962
Bardu	150 000	600 000	501 588
Dyrøy			
Gratangen			
Harstad	60 000		430 938
Ibestad	40 000		251 790
Karlsøy			
Kvæfjord	250 000		6 440
Kvænangen	20 000		116 708
Kåfjord	10 000		
Lavangen	20 000		
Lyngen	25 000		
Målselv	1 400 000	800 000	973 843
Nordreisa	30 000		629 000
Salangen	150 000		105 762
Senja	25 000	25 000	
Skjervøy			
Storfjord			140 000
Sørreisa	30 000	400 000	1 521 991
Tjeldsund	200 000		
Tromsø	20 000		519 241
Finnmark	450 000	200 000	
Ufordelt		375 000	
Sum	3 000 000	3 000 000	7 661 263

* Tilskudd til drift og tilleggsbehov i vegprosjekter tildeles fra ufordelte midler

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK

Postboks 700, 9815 Vadsø || sftf@statsforvalteren.no || www.statsforvalteren.no/troms-finnmark